

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Nizozemská zámořská území

Tomáš Rokyta

Plzeň 2023

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program: Politologie

Studijní obor: Mezinárodní vztahy – teritoriální studia

Bakalářská práce

Nizozemská zámořská území

Tomáš Rokyta

Vedoucí práce:

PhDr. David Šanc, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literatury.

Plzeň, duben 2023

.....

Poděkování

Tímto způsobem bych chtěl poděkovat PhDr. Davidu Šancovi, Ph.D. za jeho cenné připomínky, rady a jeho čas, který mi věnoval.

Obsah

Úvod.....	6
1. Historie nizozemské koloniální říše v karibském regionu.....	7
1. 1. Implementace Nizozemských Antil a situace na jednotlivých ostrovech.....	8
1. 2. První výrazné vlny odporu.....	9
1. 3. Odtržení Aruby od Nizozemských Antil.....	10
2. Vývoj Nizozemských Antil na ostrovech po odtržení Aruby.....	12
2. 1. Průběh referend o změnách statutu.....	13
2. 2. Rozpad Nizozemských Antil.....	14
3. Příklad Karibského Nizozemska, BES ostrovy.....	16
3. 1. Implementace nizozemské ústavy.....	17
3. 2. Vývoj situace po referendech.....	19
4. Nynější situace na ostrovech Aruba, Curoçao a Sint Maarten.....	23
4. 1. Pohled ostrovů na administrativní uspořádání Nizozemského království.....	25
4. 2. Reformy a náznaky rovnováhy.....	27
Závěr.....	28
Bibliografie.....	30

Úvod

Nizozemská zámořská teritoria je skupina malých ostrovů v Karibiku, které dodnes spadají pod správu Nizozemského království. Nizozemsko, jako jedna ze západních velmocí, si tyto ostrovy v minulosti podmanila, především díky jejím bohatým mořeplaveckým zkušenostem a jsou tak stále její součástí. Toto téma stojí za větší míru zkoumání, kvůli několika faktorům, jako například samotná historie nizozemské kolonizace v tomto regionu, současná správa a samospráva ostrovů, anebo i míra regionalismu v Nizozemském království. Tyto ostrovy společně tvořily konstituční zemi Nizozemských Antil, která bývala součástí Nizozemského království, avšak v roce 2010 se tento správní karibský celek rozpadl a dal tak za vznik novým zřízením s jejich samosprávami. Popřípadě i nové identity, která zde byla vždy patrná, ačkoliv na každém ostrově vnímána odlišně. Ostrovy, které v mé bakalářské práci budu zkoumat jsou Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Svatý Martin (nizozemská část ostrovu) a Svatý Eustach, nacházející se v Karibiku. Není překvapením, že se Nizozemské Antily rozpadly, když se jednalo o jakýsi komplex všech karibských ostrovů patřících k Nizozemsku, kde se jedna skupina ostrovů snažila o větší míru autonomie, zatímco část druhá autonomii brala i stále bere za méně relevantní téma a je vyrovnaná s nizozemskou správou. Nicméně je dodnes patrné, že je zde přítomna snaha o více nezávislosti, a právě ohledně tohoto námětu se vyskytují různé pohledy na věc, jak k samotné autonomii přistupovat, ze strany ostrovů.

Zmíněné záležitosti mě tak dovedou ke stanovení cíle mé bakalářské práce, kterým bude zjištění, zdali je nynější nastavená administrativa v souladu s představami představitelů i občanů ostrovů a co ovlivňuje jejich postoj vůči správě. Budu především zkoumat samosprávy daných celků a jakým vlivem posléze ovlivňují Nizozemské království, jeho regionalismus a celkově vztah se zámořskými teritorii. Celky tudíž rozřadím do kategorií dle míry vlastní samosprávy, pro lepší orientaci. K naplnění cíle mé práce jsem si stanovil tři hlavní výzkumné otázky. První položenou otázkou je: Jaké konkrétní milníky ovlivnily vývoj zkoumaného karibského regionu a co jim předcházelo? Druhou otázkou bude: Jaký vztah panuje a panoval mezi dvěma aktéry a bylo nastavení správy vždy v souladu se zájmy ostrovů? Jako poslední otázku jsem si určil: Jsou v dnešní době podmínky vhodně nastavené pro potenciální změnu administrativy na ostrovech?

V bakalářské práci budu používat komparativní metody, které mi pomohou např. se srovnáním situací na ostrovech mezi nimi samotnými, i v rozboru jejich postupného vývoje v čase, před i po rozpadu Nizozemských Antil. Využiji také data, jako například hlasování z referend na ostrovech, nebo určité demografické ukazatele, abych tak dosáhl mých stanovených otázek. Další pomocí v mé práci budou figurovat tamní média, respektive mediální zdroje, posléze knižní výtisky a internetové zdroje, které do většího detailu popisují problematiku, kterou se zde zabývám. Vysvětlím tak lépe odpovědi na mé určené otázky.

Zaměřím se i na otázky spojené s nacionalismem a národním cítěním, neboť problematika rozebíraných entit a nacionalismu souvisí s mým vybraným tématem. Koncepty jako národnost, identita a národ jsou na dotyčných ostrovech opakovaným a diskutovaným předmětem. Zmíněné podklady mi tak následně pomohou dojít k samotnému závěru mé práce.

V mé práci budu používat hlavně odborné zahraniční, popřípadě i české zdroje, kolektivní monografie a články z odborných časopisů. Informace použité v této bakalářské práci budu zejména čerpat z internetových zdrojů, jelikož je o tomto tématu nejvíce informací právě v internetové sféře. Jako další druh zdroje budu používat dostupné digitální knihovny jako např. JSTOR atd. I již zmíněná média pro lepší kontext i porozumění.

1. Historie nizozemské koloniální říše v karibském regionu

V 17. století docházelo v Evropě k začátkům revolučního myšlení. To mělo hlavně dopad na evropskou politiku, kulturu a vědu, což nakonec vyústilo k věku osvícenství v 18. století. Díky osvícenskému myšlení a vědě se evropské ekonomiky rozvíjely daleko rychleji než zbytek světa. Moderní imperialismus, vzestup kolonialismu a koloniálních států byly hlavním důsledkem procesů, které v té době v Evropě probíhaly. To vedlo k vzestupu samotného Nizozemska, respektive Nizozemské koloniální říše, která především vynikala skvělými obchodními a dopravními schopnostmi (Van Buren, 2022). Nizozemská kolonizace v karibském regionu začala v první polovině 17. století na ostrovech Tobago a Svatý kříž, nicméně o ostrovy v následujících stoletích přišli. Jako prvním osídleným ostrovem v roce 1631, který Nizozemsku patří dodnes, byl Sint Maarten. Vyniká zvláštností jeho teritoria, jelikož je dosud rozdělen na půl mezi Francií a Nizozemsko, tyto dvě mocnosti se na konečné podobně hranice dohodly až na začátku 19. století. Jako dalším osídleným ostrovem bylo Bonaire a krátce poté i Curaçao se Sv. Eustachem. Arubu a Sabu Nizozemci osídlili v následujících letech (Emmer, 2020: 144-149). Nizozemci, podobně jako Angličané, vybudovali své velké impérium s modelem korporátního kolonialismu. Jedná se o praxi, kde jsou firmy primárně založeny na těžbě přírodních zdrojů za účelem velkých zisků a tím pádem dosílí tak síly, kterou posléze využijí jako prostředek k převzetí moci nad cizí oblastí, společně se zaměřením na ekonomické slabiny daného regionu k ovlivnění tamních vlád ve svůj vlastní prospěch (Emmer, 2014: 343-347).

V nizozemském prostředí můžeme mluvit o dvou takových společnostech, a to Nizozemské Východoindické společnosti (VOC) a Nizozemské Západoindické společnosti (GWC). Většina ekonomiky Nizozemska se v té době soustředila na Východoindickou společnost a jen malá část jejich zaměření byla na společnost Západoindickou. Do ní také spadají i nizozemské Závětrné Antily¹ a Závětrné ostrovy² (Oostindie – Paasman, 1998: 349-354). Západoindická společnost byla založena v roce 1621 za hlavním účelem vedení hospodářské války proti Španělsku a Portugalsku a zaměřením se na ekonomické oslabení jejich kolonií v Západní Indii, Jižní Americe a na západním pobřeží Afriky. Západoindická společnost díky finanční podpoře Generálních stavů³ získala přístavy na břehu západní Afriky na dodávky otroků do kolonií v Západní Indii a Jižní Americe. Avšak, společnosti se finančně nedařilo natolik např. v porovnání s Nizozemskou Východoindickou společností, ani s konkurencí jako Španělskem, Anglií a Portugalskem, která měla v této oblasti světa více zkušeností, moci i finančních prostředků. Svého největšího relativního úspěchu dosáhla společnost ve 30. a 40. letech 17. století proti Portugalcům v Brazílii, kde úspěšně srazila ekonomické aktivity Portugalců a snížila tak jejich tržby, které předtím v Brazílii provozovali. I přes jistý úspěch si tento střet však vyžádal velké peněžní ztráty a společnost se pomalu začala dostávat do bankrotu, kdy za

¹ Závětrné Antily – ostrovy, které leží v Karibiku kousek na sever od pobřeží Venezuely: Aruba, Curaçao, Bonaire a Isla Margarita (geology.com).

² Závětrné Ostrovy – severní větev Malých Antil v Karibiku (geology.com).

³ Generální stavy – označení nizozemského parlamentu, sestávajícího ze dvou komor (CoJeCo, 2000).

pár let nakonec doopravdy zkrachovala. Byla zde snaha společnost kompletně obnovit za pomoci velkých sum peněz, kde v tomto případě přispěla k záchraně Východoindická společnost za použití jejího kapitálu. Společnost posléze cirka dvacet let fungovala, nicméně pouze díky obchodu s otroky na západním pobřeží Afriky. Nizozemská západoindická společnost byla kompletně zrušena v roce 1791 a její kolonie v Surinamu a Karibiku se dostaly pod přímou vládu tamních státních útvarů (Odegard, 2019: 88-103).

Samotná ekonomika holandských kolonií v Karibiku byla založena na pašování zboží a otroků do španělské Ameriky, ale s koncem obchodu s otroky a postupného osamostatňování nových národů v jižní a střední Americe od Španělské koruny se ziskovost rapidně snížila. Nizozemští obchodníci se hromadně stěhovali z karibských ostrovů do Spojených států amerických nebo do Latinské Ameriky a zanechali za sebou malou populaci s nízkým příjmem, což nakonec vyžadovalo vysoké dotace od nizozemské vlády (Oostindie, 2010: 144-148). Převážně v 19. století začalo Nizozemsko ztrácet své další majetky i v oblasti Asie a Velká Británie se tak dokázala stát nesporným konkurenčním nástupcem, který nakonec převzal většinu majetku Nizozemské Východoindické i Západoindické společnosti. Z tohoto důvodu nizozemský obchod i na východní polokouli začal výrazně oslabovat a mimoto Britové získali nadvládu nad již bývalými nizozemskými teritorii jak v Asii, tak i Africe a Karibiku (Emmer, 2014: 350-352).

I přes výrazně silný úpad nizozemského vlivu v zámořských regionech a zkrachování Západoindické společnosti Nizozemsko neztratilo své veškeré území v zámoří. Určité ostrovy v Karibiku stále spadaly pod nizozemskou nadvládu. Jedná se samozřejmě o již zmiňované Závětrné Antily a Závětrné ostrovy. V roce 1815 se z jejich území vytvořila kolonie zvaná Curaçao a dependence, také někdy označovaná jako Svatý Eustach a dependence. Pár let od vzniku tohoto útvaru byly ostrovy sloučené společně s další nizozemskou kolonií Surinamem, ačkoliv ta se nepovažovala za součást nizozemského Karibiku. Roku 1845 se Surinam odpojuje, a tak ostrovy navazují na předešlý správní útvar Curaçao a dependence (Oostindie – Klinkers, 2003: 57-62). Ten přetrvává téměř sto let, kdy se v roce 1945 vytvoří jednotné zámořské nizozemské území zvané Nizozemské Antily. V roce 1986 získává Aruba autonomii v rámci království jako země a odděluje se od ostatních ostrovů. Stejně jako Aruba podstoupí následně i Curaçao a Sint Maarten stejný proces. Bonaire, Saba a Sv. Eustach se stávají zvláštními správními obvody Nizozemska a jedná se tak o zámořská území Evropské unie (Freeman).

Otroctví, na kterém de facto Závětrné Antily a Závětrné ostrovy ekonomicky vzrostly, bylo na území karibských nizozemských kolonií zrušeno až v roce 1863, dlouho po koloniích Británie a Francie. Na ostrovech, i v Surinamu držitelé otroků požadovali náhradu od nizozemské vlády za osvobození otroků. V roce 1848 zrušení otroctví na území francouzské poloviny ostrova Sv. Martin vedlo otroky v nizozemské části ke vzpouře kvůli motivaci získat také vlastní svobodu, kterou za 15 let obdrželi. Situace v Sint Maarten odstartovala tento fenomén a v následujících dekádách proběhl proces zrušení otroctví i na ostatních ostrovech, patřících Nizozemsku. Vzniká nám zde tedy kompletně nová demografická skupina, která bude do jisté míry ovlivňovat budoucí vývoj a chod na ostrovech (Roitman, 2016).

1. 1. Implementace Nizozemských Antil a situace na jednotlivých ostrovech

Myšlenka Nizozemských Antil, jako země v rámci Nizozemského království, se nikdy netěšila plné podpoře všech ostrovů a politické vztahy mezi jednotlivými ostrovy byly často napjaté

(Schiels, 2016: 195-196). Geograficky od sebe nizozemské Závětrné Antily a Závětrné ostrovy leží téměř tisíc kilometrů. Kulturně mají ostrovy Závětrných Antil značné spojení s jihoamerickou pevninou, konkrétně zejména s Venezuelou, na rozdíl od Závětrných ostrovů. V ostrovech Závětrných Antil mluví obyvatelstvo kreolským jazykem, zvaný Papiamentu a jedná se o mix převážně portugalštiny a nizozemštiny. Na zbylých ostrovech Saba, Sv. Eustach a Sint Marteen se mluví hlavně anglicky a nizozemsky. Jednalo se tak o státní úvar, kde obyvatelstvo mluvilo dvěma různými jazyky, které jsou od sebe velmi odlišné. Samozřejmě nizozemština byla oficiálním jazykem, který sloužil jako zastřešovací a úřední jazyk pro všechny obyvatele ostrovů (Eckkrammer, 2007: 73-92). Nový ústavní vztah mezi Nizozemskem a jeho bývalými západoindickými koloniemi byl zakotven v tzv. Chartě Nizozemského království⁴ v roce 1954. Zahraniční politika a národní obrana byly záležitostmi Nizozemského království, předsedala jim Rada ministrů Nizozemského království, která se skládala z Rady ministrů Nizozemska s jedním zplnomocněným ministrem pro každou zemi Nizozemských Antil. Ostatní záležitosti byly řízeny na úrovni konstituční země Nizozemských Antil či jednotlivých ostrovů (miniBZK, 2008).

Ačkoli měl tento systém své zastánce, kteří především poukazovali na skutečnost, že řízení vlastních zahraničních vztahů a národní obrany by bylo pro malou zemi, jakou jsou Nizozemské Antily, příliš nákladné, mnoho obyvatel Nizozemských Antil jej považovalo za pokračování koloniálního statusu oblasti. Konkrétně je tato konfliktní linie pozorovatelná na všech ostrovech Nizozemských Antil (Oostindie – Klineks 2003: 89-90). V roce 1955 byla sepsána a vešla v platnost ústava Nizozemských Antil, společně s nařízením, Regulace ostrovů Nizozemských Antil⁵. Nařízení o ostrovech společně s ústavou popisovalo základní prvky vlády v Nizozemských Antilách. Ústava závisela na tomto nařízení ohledně autonomie na ostrovech, a proto se Nizozemské Antily charakterizují jako subjekt federálního uspořádání (Rosheuvel, 2005: 51-52).

Koloniální administrativní rozdělení Nizozemských Antil, které bylo odvozeno od předešlé kolonie Curaçao a Dependance, seskupilo všech šest karibských ostrovů dohromady pod jednu administrativu, tento krok byl ze strany nizozemců považován za samozřejmost. I navzdory skutečností, že se toto rozhodnutí vůbec neuchytilo v pozitivním smyslu mezi samotnými obyvateli ostrovů a bylo zde několik žádostí o změně státní správy. Vlády Nizozemska i samotných Nizozemských Antil se snažily a dělaly vše pro to, aby udržely těchto šest ostrovů pohromadě, pod jednou jasnou administrativou. Vláda Nizozemských Antil se obávala, že by se celé Nizozemské Antily rozpadly, kdyby se jeden z ostrovů více osamostatnil (Oostindie – Klineks 2001: 174-176). Bývalý antilský premiér J. Evertsz situaci okomentoval ve smyslu, že zdali se jeden ostrov oddělí, rozpadnou se celé Nizozemské Antily, a to vyústí v mnoho problémů. Tento přístup samozřejmě postupně zvýšil antipatie vůči správě vlády Nizozemských Antil (Hoefte, 1996: 38). Například arubské obyvatelstvo několikrát vyzívalo k odtržení od Nizozemských Antil a argumentovali především tak, že mají svou vlastní kulturu, odlišnou než ostatní. Arubské výzvy k odtržení od Nizozemských Antil přitom mají svůj původ

⁴ Charta Nizozemského království – stanovuje, že země v Karibiku, spravují své vlastní záležitosti autonomně a jsou společně odpovědné za záležitosti Nizozemského království, určuje tak politické vztahy mezi ostrovy a Nizozemskem (Royal House of the Netherlands).

⁵ Regulace ostrovů Nizozemských Antil – nařízení, popisující autonomii ostrovních území Nizozemských Antil (overheid.nl, 2006).

již ve 30. letech 20. století, respektive v té době se jednalo ještě o Curaçao a dependence (Schiels, 2016: 207-208).

1. 2. První výrazné vlny odporu

Na ostrově Curaçao byly apely nejviditelnější, převážně i kvůli značnému násilí, které se projevilo na obou dvou stranách konfliktu. Ve městě Willemstad, hlavní město Curaçaa, byla slyšet volání a snahy o odtržení od Nizozemských Antil, v daleko větší míře než na Arubě. Antikoloniální aktivisté odsuzovali status Curaçaa jako pokračování koloniální nadvlády, naopak jiní byli spokojeni s tím, že politická situace je pro ostrov prospěšná. V roce 1969 se situace ve Willemstadu zřetelně zhoršila, začaly probíhat nepokoje, a vygradovala ještě silnější vlna odporu vůči oficiální správě Nizozemských Antil. Bojkot byl iniciován černošskou většinou obyvatel na ostrově. Nepokoje původně vzešly ze stávky pracovníků v ropném průmyslu, který byl na ostrově výrazně zastoupený. Kvůli výtržnostem bylo centrum města velmi poškozeno a zemřeli i dva lidé. K povstání přispěla i místní politika, kde byla středolevá Demokratická strana u moci na Nizozemských Antilách od jejich vzniku. Strana byla hlavně spojována s bílými segmenty dělnické třídy, a tak ji černošské obyvatelstvo kritizovalo za to, že primárně prosazovala bílé zájmy. Do toho tamní vláda nezvládla krizovou situaci s již zmiňovaným ropným průmyslem, kde velké množství lidí přišlo o práci. Z původně ekonomického problému se idea nepokojů přeorientovala na situaci zaměřenou na tamní politiku a protestující posléze především začali požadovat demisi tehdejší vlády. Představitelé odborů z Curaçaa se dokonce setkali se zástupci odborů z Aruby, kde arubští delegáti souhlasili s požadavky na demisi vlády a oznámili, že arubští dělníci by také vstoupili do generální stávky, pokud budou nastolené nároky ignorovány. I v samotném Nizozemsku, konkrétně ve městě Haag, probíhaly demonstrace v duchu podpory Curaçaa. Povstání přece jenom splnilo své ekonomické i politické požadavky. Téměř vzápětí souhlasily všechny strany v Parlamentu Nizozemských Antil s rozpuštěním vládního orgánu, hlavně pod tlakem obchodní komory. Obávaly se totiž dalších výtržností a stávek. Premiér předložil svou rezignaci guvernérovi a byly vyhlášeny nové volby do parlamentu (Anderson – Dynes, 1979: passim). Požadavky demonstrantů tak byly splněny, hlavně tedy vyšší mzdy pro dělníky a rezignaci vlády Nizozemských Antil. Byl to jeden z klíčových okamžiků v historii Curaçaa, Nizozemských Antil a pozůstatků Nizozemské říše v Karibiku. Nové parlamentní volby daly vůdcům povstání křesla v Parlamentu Nizozemských Antil a povstání přimělo nizozemskou vládu, aby podnikla nové snahy o úplnou dekolonizaci pozůstatků své koloniální říše a zamyslela se nad napjatou situací, která panuje na ostrovech Nizozemských Antil. Povstání nicméně vyvolalo dlouhodobou nedůvěru vůči Curaçau na ostrovu Aruba, kvůli násilnému prosazování curaçaoských zájmů i jisté závisti (Anderson – Dynes: 1979: 96-123). Posléze následovala obnova curaçaoské literatury, z níž se velká část zabývala místními sociálními problémy a vyvolala tak diskuse o národní identitě Curaçaa, která tak začala vzkvétat (Romero, 2010).

Nizozemská vláda, se po těchto silných bojkotech obávala, že by musela být donucena k vojenské intervenci a chtěla tak namísto toho udělit Nizozemským Antilám status nezávislosti. Avšak, ze strany obyvatel ostrovů byla zde motivace spíše směřovat k lepší a efektivnější správě a více regionalizovat samotné Nizozemské Antily, nikoliv prosazovat myšlenky o totální autonomii. Pochybnosti o nezávislosti byly především vyvolané obavami ze ztráty nizozemské národnosti, a hlavně ukončení nizozemské rozvojové pomoci. Nizozemské Antily by bez nizozemské spolupráce byly velmi ekonomicky nesoběstačné. Průzkumy v 70. a 80. letech ukázaly, že většina obyvatel Curaçaa i dalších ostrovů souhlasila neusilovat o

nezávislost. Obyvatelé Nizozemských Antil favorizovali pokračovat ve vazbách s Nizozemskem, nicméně mnozí byli pro jejich uvolnění. Jediným ostrovem, který si přál plnou autonomii byla Aruba (de Jong, L., 2005). Povstání ve Willemstadu 1969 se do jisté míry přisuzuje uvolnění silně přítomného nizozemského působení na karibských ostrovech. Po celá 50. a 60. léta 20. století nechtěli Nizozemci prakticky vůbec pomyslet na nějaký rozvoj regionalismu, rovněž rozkvět ostrovních identit, avšak po těchto událostech Nizozemsko poleví v jeho postkoloniálního nátlaku na ostrovy (Oostindie – Klinkers 2003: 96-117).

1. 3. Odtržení Aruby od Nizozemských Antil

Povstání povzbudilo i separatistické nálady na Arubě (Blakely, 1998: 476). Ve 30. Až 40. letech 20. století se pomalu formovala arubská identita, která v průběhu let stále víc nabývá na povědomí arubských obyvatel. V roce 1947 dokonce Aruba iniciovala sepsání své vlastní ústavy, ve které formulovala arubský status, jako autonomní stát v rámci Nizozemského království a byly zde i zmíněny ideje o arubském občanství. Nicméně roku 1954, kdy byla ustanovena Charta Nizozemského království, jež konkrétně poskytovala rámec pro vztahy mezi Arubou a zbytkem království, vyšlo arubské úsilí vniveč (Rasmussen, 2009: 176-180). Přišla tím pádem situace, kde se vznik Nizozemských Antil na Arubě těšil minimální popularitě. Vůbec se totiž nesetkal s arubskými očekáváními a mimoto se zde naskytly další problémy, ze kterých byla nejvýraznější znatelná rivalita s ostrovem Curaçao. Ačkoliv je Aruba od Curaçaa vzdálena něco málo přes 115 km, panovala zde vždy dlouhodobá antipatie vůči ostrovu. Z arubské strany byl evidentní rasový podtext, kde na rozdíl od obyvatel černošské většiny na Curaçau, byla majorita Arubanů smíšeného evropského a domorodého původu (Oostindie – Klinkers 2003: 116-117). V ohledu nelibosti vůči Curaçau nebyla Aruba spokojena ani se správním uspořádáním Nizozemských Antil. Problematickou věcí byl podle Arubských představitelů stav, kdy je jejich ostrov spravován z Willemstadu a nikoliv z hlavního města Aruby, Oranjestadu. Willemstad totiž sloužil jako hlavní město Nizozemských Antil a Arubané tuto skutečnost vnímali velmi negativně. Z těchto důvodů se arubští představitelé v zapětí začali angažovat za odtržení Aruby od nově vzniklého správního útvaru (Hoefte 1996: 36-40).

V ohledu autonomie dosáhla Aruba svého úspěchu až během konference v Surinamu roku 1972, kde zástupci Aruby požadovali od opoziční strany větší míru autonomie a k tomu oficiální uznání arubské národnosti. Arubská ostrovní vláda začala pracovat na oddělení od Nizozemských Antil v roce 1975 a nakonec svého cíle dosáhla v roce 1976 dohodou s Nizozemskem o nezávislosti Aruby, při které si strany ustanovily, že se Aruba stane samostatnou v roce 1981. Do té doby bude stále součástí Nizozemských Antil (in-aruba.com, 2013). Referendum o nezávislosti se na ostrově konalo 1977, přičemž 95 % obyvatel hlasovalo pro odtrhnutí od federace Nizozemských Antil (sudd.ch, 1977). B. Croes, jenž byl hlavní postavou v iniciování arubské nezávislosti, se ve stejný rok setkal s tehdejším nizozemským premiérem, na projednání určitých kroků, aby ostrov prošel co nejlépe přechodem k autonomii, v rámci království (historiadiaruba.aw).

V roce 1978 bylo oficiálně uznáno právo Aruby na sebeurčení a nezávislost, což vedlo ke konferenci u kulatého stolu v roce 1981, opět mezi Nizozemskem a Arubou. Zde arubští představitelé v závěrečném prohlášení posunuli datum vyhlášení nezávislosti na rok 1991. Roku 1983, po jednání mezi zástupci arubské vlády, ostrovními územími Nizozemských Antil a Nizozemska, dosáhla Aruba již oficiální dohody o své nezávislosti. Ostrovní autonomie Aruby

bude postupně udělována nizozemskou korunou a bude se tak rozvíjet v sérii jednotlivých kroků. Tímto způsobem mělo tak Nizozemsko přehled o zvětšující se autonomii na ostrově. Nakonec bylo dohodnuto, že se Aruba stane nezávislou 1. ledna 1996 s přechodným obdobím zvaným „Status aparte“ jako autonomní zemí Nizozemského království, počínaje 1. lednem 1986. V této přechodné fázi je vymezena autonomie vůči Nizozemským Antilám, ale nikoli vůči Nizozemskému království. V létě 1985 Aruba navrhuje ústavu, která je posléze jednomyslně schválena a v roce 1986, po volbách do parlamentu, tak reálně dosahuje samostatného statusu a nejedná se již o součást Nizozemských Antil. Oficiálně se tak stává zemí Nizozemského království, s úplnou nezávislostí plánovanou na již zmíněný rok 1996 (de Jong, H. G., 1989: 71-89). Aruba se tím pádem stává první nezávislou zemí, která se úspěšně odtrhuje od Nizozemských Antil. Od roku 1986 tedy hovoříme o Nizozemských Antilách jako o uskupení pouze pěti ostrovů a Nizozemské království je tvořeno třemi zeměmi v ně, Nizozemskem, Arubou a Nizozemskými Antilami (de Jong, L., 2005). Tento arubský úspěch můžeme přirovnat k velkému politickému odhodlání i částečně ekonomické soběstačnosti ostrova, která vyplývá hlavně z rozmachu cestovního ruchu, ke kterému došlo v posledních desetiletích 20. století. V té době se stal stěžejním ekonomickým pilířem ostrova (Tromp, 2007). Na sjezdu v Haagu v roce 1990 se na žádost arubského premiéra N. Odubery odložil přechod Aruby k plné nezávislosti, na neurčito. Představitelé Aruby se rozhodli pokračovat ve Statusu aparte i po roce 1996. Nicméně Aruba si ponechává možnost kdykoliv se rozhodnout pro nezávislost (Turner, 1991).

2. Vývoj Nizozemských Antil na ostrovech po odtržení Aruby

Po ustanovení Aruby, jako samostatné země v rámci království, zůstává pět zbylých ostrovů s otázkou, zdali pokračovat v kontinuitě Nizozemských Antil, anebo podstoupit podobný proces, který Aruba absolvovala. Volání po podobné správní organizaci bylo v Nizozemských Antilách mnohem více patrné než v předchozích letech, respektive před rokem 1986. Zejména na Sint Maarten se občané dožadovali prakticky totožného statusu a podmínek, které Aruba v nedávné době obdržela. Na druhé straně, ostrov Sv. Eustach byl v ohledu jakési formy autonomie, či kompletní správní reformy celku, nejvíce pragmatický. Argumenty pro přehodnocení stávajícího správního a politického systému v Nizozemských Antilách spočívaly částečně s otázkami vládnutí. Především se kladl důraz na téměř tisíci kilometrovou vzdálenost mezi Závětrnými ostrovy a Antily, z čehož plynuly přirozená úskalí vlády Nizozemských Antil, která de facto musela neustále dělat různé kompromisy mezi odlišnými zájmy jednotlivých ostrovů i emocemi jejich obyvatel. Celý politický i správní systém byl velmi kolísavý, tím pádem nestabilní. Ostrovy také pociťovaly určitou formu marginalizace, v kontextu dominance jednoho ostrova, Curaçaa, nad ostatními. Z toho také vyplývalo konstantní přehlížení zájmů ostatních ostrovů (de Jong, L., 2005). V neposlední řadě se ve veřejném mínění na ostrovech začaly do popředí dostávat prvky nacionalismu, jako např. odkazy na jedinečnost kulturního charakteru každého ostrova, odlišnost ostrovních tradic a zvyků i potažmo absence antilské identity, která na území ostrovů byla prakticky nepřítomná. Obyvatelé se tak často považovali za součást daného ostrova, a nikoliv za členy Nizozemských Antil (Allen, 2010: 117-119).

V roce 1990 přišel tehdejší nizozemský ministr pro arubské a antilské záležitosti s návrhem nové Charty království, jež by stanovovala vznik nových ucelených ostrovních celků, jakožto dvou nových zemí v rámci Nizozemského království. Konkrétněji by se jeden celek skládal ze zbývajících ostrovů Závětrných Antil Curaçaa a Bonaire a druhý celkem by pak tvořily závětrné ostrovy Saba, Sv. Eustach a nizozemská část Sv. Martina. Nicméně se tento návrh na

ostrovech setkal s velmi smíšenými reakcemi, spíše negativními (Oostindie – Klinkers 2001: 219-222). Aby se zmíněné problémy v Nizozemských Antilách řešily ladněji, byl ustanoven výbor pro vyšetřování budoucnosti Nizozemských Antil. V roce 1993 se tak konala tzv. Konference o budoucnosti. Nizozemsko navrhlo převzít povinnosti na federální úrovni, namísto vlády Nizozemských Antil, přičemž každý z ostrovů zůstane autonomním v takovém rozsahu, který byl stanoven v nařízení o Regulaci ostrovů Nizozemských Antil. Avšak, tento návrh byl majoritou odmítnut a konference tak nebyla úspěšná. Zásaditosti království by totiž byly rozšířeny tak, že by Nizozemsko mohlo přímo vymáhat právo na ostrovech a autonomie by se tak pro ostrovy ještě víc oddálila. Představitelé ze Sint Marteen vyjádřili na konferenci největší nesouhlas ze všech vůči předloženému nizozemskému návrhu, jelikož zde nebyl uveden status Sint Marteen jako samostatné země (Rosheuvel, 2005: 152-161).

2. 1. Průběh referend o změnách statutu

Ve stejný rok, 1993, proběhlo v Nizozemských Antilách na Curaçau první referendum o statusu, od doby odtržení Aruby. Následující rok poté proběhl stejný formát referenda i na všech ostatních ostrovech. Plánovaná Konference o budoucnosti se tím pádem odložila na termín, až budou známy všechny výsledky z referend. Nakonec získala ve všech pěti referendech nejvíce hlasů varianta pro zachování a restrukturalizaci Nizozemských Antil. Téměř na všech ostrovech obdržela nejméně hlasů možnost stát se plně nezávislou zemí. Sint Maarten byl posléze jediný, kde byla nejméně populární variantou integrace do Nizozemska. Tyto výsledky vyústily ve vzestup Strany pro restrukturalizované Antily, která se utvořila po referendu na Curaçau a v zápětí se dostala k moci v roce 1994, kdy vyhrála všeobecné volby na Nizozemských Antilách. Vzešla ze skupin, které v referendech podporovaly zachování Antil a prezentovala se i jako alternativa k tehdejším stávajícím stranám. Vkládaly se do ní velké naděje, protože byla vnímána jako záchrana systému, který všichni znali, ale chtěli jej poupravit. Nicméně, ideje restrukturalizace Nizozemských Antil se nakonec nemohly vyvinout do plné formy, jak bylo zprvu zamýšlelo. Pár let po všeobecných volbách se v roce 2000 uskutečnilo další hlasování o statutu na Sint Maarten. Po situaci, co předešlé referendum neprokázalo podporu pro samostatný status, zorganizovala ostrovní rada Sint Maarten referendum nové (Rosheuvel 2005: 160-166, 169-170). Kvůli pomalým krokům s restrukturalizací a obecně nespokojeností se správním postavením ostrova, vyšly výsledky referenda nakonec ve prospěch samostatného statusu Sint Maarten, jako země v rámci Nizozemského království (sudd.ch, 2000). Referendem na Sint Maarten se tak vyvolala se nová série plebiscitů v Nizozemských Antilách. V roce 2004 je Bonaire prvním ostrovem, který navazuje na Sint Marteen v trendu uspořádání nového referenda o statutu. Zde většina hlasovala pro zrušení Nizozemských Antil a přímou integraci do Nizozemska (sudd.ch, 2004). Cirka měsíc poté se hlasovalo i na území ostrova Saba, kde se obyvatelé v plebiscitu rozhodli pro stejný přímý vztah jako Bonaire (sudd.ch, 2004).

Ve stejné době již také začala zkoumat budoucnost Nizozemských Antil komise složená ze zástupců z Nizozemska a všech ostrovů Nizozemských Antil a otevírají se opět dialogy o nadcházejících postupech. Komise byla v souladu s vizí ostrovů, která vzešla z uvedených referend. Tato pracovní skupina byla vytvořena pro záležitosti administrativních a finančních vztahů Nizozemských Antil (BFV), jejímž hlavním cílem bylo analyzovat tehdejší ústavní strukturu království a předkládat doporučení ohledně možné budoucnosti vývoje ústavní reformy. Ve své zprávě z roku 2004 komise doporučila revizi Charty pro Nizozemské království s cílem rozpustit Nizozemské Antily, poté stejně jako u Aruby udělit status země v

rámci království Curaçau a Sint Maarten a vytvořit tzv. Ostrovy království z Bonaire, Saby a Sv. Eustacha, respektive kategorizovat je jako nizozemské municipality. Kromě těchto specifík vydala komise i doporučení ohledně posílení správní moci, řešení dluhové zátěže a případných nových úkolů pro Nizozemsko (Rosheuvel 2005: 173-176). Zmíněná dluhová zátěž postihla většinu ostrovů a velmi je zužovala v ekonomických ohledech (de Jong, L., 2005). V nadcházejícím roce 2005 se konaly další dvě referenda na ostrovech Curaçao a Sv. Eustach. V případě Curaçaa vyšly výsledky rovněž pro status země v rámci Nizozemska, podobně jako Sint Marteen (sudd.ch 2005). Na závěr byl Sv. Eustach jediným ostrovem, který znovu hlasoval pro zachování Nizozemských Antil, ale jelikož se žádný z ostatních ostrovů nerozhodl zůstat součástí celku Nizozemských Antil, rada ostrova po plebiscitu rozhodla pro přímé vazby s Nizozemskem. Tímto krokem tak rada navázala na ostrovy Bonaire a Saba (sudd.ch 2005).

Po posledním referendu na Sv. Eustachu byla po pár měsících uspořádána konzultace se všemi ostrovy Nizozemských Antil o budoucích ústavních změnách. Toto setkání bylo iniciováno tehdejším ministrem pro vládní reformu a vztahy království, A. Pechtoldem. Bylo dohodnuto, že se do konce roku 2005 bude konat konference u kulatého stolu mezi Nizozemskem a vládou Nizozemských Antil (Dutch Caribbean Legal Portal, 2016). Konference by nebyla pouze o politických změnách, ale také o otázkách ekonomice, veřejných financích, uplatňování principů právního státu apod. Před konferencí proběhlo ještě pár setkání, která by se dala charakterizovat jako lehce vyhocená, především s Curaçаем kvůli neshodám ohledně budoucí administrativy (Rosheuvel 2005: 175).

2. 2. Rozpad Nizozemských Antil

První konference u kulatého stolu se konala 26. listopadu 2005. Bylo dohodnuto, že Nizozemsko splatí většinu dluhů Nizozemských Antil, pod podmínkou, že ostrovy zajistí zdravý vyrovnaný rozpočet, aby se již předešlo vzniku nahromadění dluhů. Datum pro nové ústavní vztahy byl stanoven na léto 2007 (Raeside, 2010). Na jaře roku 2006 se uskutečnila bilaterální jednání mezi ministrem Pechtoldem, ostrovními územími Nizozemských Antil, vládou Nizozemských Antil a Aruby. Tato jednání se brala v potaz jako určitý prolog k příští konferenci u kulatého stolu. Jednání pokračovala celé jaro na oficiální úrovni (Eerse Kamer, 2006). Toho roku stanovila nizozemská vláda, co považuje za nezbytné, aby byl proces obnovy ústavy a přechod k jiným správním celkům úspěšný. V září 2006 zveřejnila Státní rada Nizozemského království⁶ informace o chystaných ústavních reformách (Bonaire the Reporter, 2006: 2). Další jednání u kulatého stolu se konalo v říjnu 2006, kde byla podepsána závěrečná dohoda, která uváděla, že ostrovy Bonaire, Saba a Sv. Eustach, které se původně nazývaly Ostrovy království, získají status veřejného subjektu⁷ srovnatelný se statusem nizozemské obce. Antilská legislativa bude s výjimkou několika úprav postupně nahrazena nizozemskou legislativou a obyvatelé budou mít právo volit do Sněmovny reprezentantů a do Evropského parlamentu (NOS Journaal, 2006).

V listopadu 2006 bylo dosaženo konečné dohody i s Curaçаем a Sint Maarten na jejímž základě by tyto dva ostrovy získaly v rámci království samostatný status, srovnatelný s Arubou. Zachovávají si tak své vlastní právní předpisy a vznikne společný soudní dvůr pro Nizozemsko, Curaçao a Sint Maarten (Goede, 2011: 157). Dohody z října a listopadu byly následně velkou

⁶ Státní rada Nizozemského království – hlavní poradní orgán vlády (Raad van State).

⁷ Veřejný subjekt – obecné označení pro administrativní rozdělení v rámci nizozemského státu, jako je ústřední vláda, provincie, obec atd. (Ústava Nizozemského království, čl. 134)

většinou podpořeny ve Sněmovně reprezentantů, parlamentem Nizozemských Antil a ostrovními radami Bonaire, Sint Maarten, Saba a Sv. Eustachem (Het Parool, 2007). Jediné Curaçao odmítlo podpořit novou dohodu. Rada ostrova se postavila proti novém vztahu mezi Antilskými ostrovy a Nizozemskem, tvrdí že by Nizozemsko mělo mít menší vliv na právní záležitosti ostrova, a především by mělo převzít větší část dluhu, než bylo původně dohodnuto (DutchNews.nl, 2006).

Přesto bylo rozhodnuto pokračovat v reformách s ostatními ostrovy a zároveň vyčkat s ohledem na vývoj situace na Curaçau. Ostatní ostrovy se rozhodly pokračovat v jednáních bez Curaçaa, jelikož pro ně byly podmínky přijatelné, chtěly zefektivnit průběh jejich tranzice a jednoduše už nechtěly déle čekat (Het Parool, 2007). S ostatními ostrovy byla začátkem roku 2007 uzavřena přechodná dohoda, která mimo jiné stanovila, že nově určené poměry mezi ostrovy a Nizozemskem vstoupí v platnost koncem roku 2008. Tímto krokem se tak měly definitivně rozpustit Nizozemské Antily. Rada ostrova Curaçao později v roce 2007 přijala závěrečnou dohodu, kterou předtím odmítla (Raeside, 2010). V rámci dohody totiž Nizozemsko přistoupilo k převzetí většího dluhu, než původně zamýšlelo (DutchNews.nl, 2006). Nicméně v roce 2009 rozhodla rada ostrova o předložení dohody v referendu. Toto referendum nakonec vyšlo s překvapením velmi těsně, ale přeci jen si obyvatelstvo zvolilo variantu pro uzavření dohody (Goede, 2011: 160). Podobné referendum proběhlo 2010 i na Bonaire, ve kterém vyšly výsledky proti uzavření dohody, avšak bylo posléze ihned zrušeno guvernérem Nizozemských Antil, protože účast v referendu byla něco málo kolem 35 % a ukázalo se být neplatné (sudd, 2010). V roce 2008 se nakonec dohodnutý termín pro rozpuštění ukázal jako neproveditelný, obzvlášť kvůli malému časovému rozmezí na implementování veškerých ústavních změn. Místo toho se v den, kdy se měly ostrovy osamostatnit, konala další konference u kulatého stolu, na které se sepsaly stanovená ujednání a předložily všem stranám (PearlFM, 2008). Na konferenci se podepsal další dokument, který např. doplňoval informace o rozpuštění Nizozemských Antil, či zahrnoval metody pro celkové zlepšení zdravotnického sektoru na ostrovech (International Monetary Fund, 2008)

Představitelé za ostrov Saba byli s dlouhým vývojem situace nespokojeni a ztráceli trpělivost. Jednání se zdlouhavě protahovala a vypadalo, že se strany nebudou moci dohodnout na přesném datu rozpuštění. Saba chtěla na podzim 2009 kompletně opustit Nizozemské Antily, ale z právního hlediska to jednoduše nebylo nijak proveditelné (NRC Handelsblad, 2009). Během politických konzultací mezi státní tajemnicí pro vztahy království a odpovědnými politiky Nizozemských Antil a jednotlivých ostrovů bylo následně 1. října 2009 rozhodnuto, že Nizozemsko a Nizozemské Antily dosáhly konsensu o zamýšlených změnách v ústavě a Nizozemské Antily budou jako země rozpuštěny 10. října 2010 (Mentens, 2009). Pár dní po tomto usnesení byl uspořádán závěrečný kulatý stůl, na kterém byl všemi zúčastněnými stranami slavnostně podepsán akt Parlamentu, kterým se oficiálně změnila Charta Nizozemského království. Datum bylo již dodrženo a 10. října 2010, také označováno jako 10-10-10, se tak definitivně rozpadají Nizozemské Antily. Od nynějška je Nizozemské království tvořeno čtyřmi zeměmi, největší zemí – Nizozemskem a dále poté Arubou, Curaçаем a Sint Maarten. Sv. Eustach, Saba a Bonaire obdrželi status zvláštního správního obvodu, tedy podobu veřejného subjektu. Zavádí tak většinu nizozemského práva na svém území a jsou ve vládě království zastupovány Nizozemskem. Na rozdíl od standartních nizozemských obcí, nejsou součástí nizozemské provincie (Raeside, 2010). O samostatném statutu ostrova Aruba se během těchto reforem nediskutovalo, nicméně impulzy, které zasáhli ostrovy Nizozemských

Antil, přiměli Nizozemsko i Arubu k silnějšímu posílení spolupráce mezi částmi království. Aruba si také, jako jediný ostrov, stále ponechává možnost, kdykoliv vyhlásit referendum o kompletní autonomii na Nizozemském království, zatímco Curaçao a Sint Maarten tuto možnost nemají (FATF, 2014: 3-7).

3. Příklad Karibského Nizozemska, BES ostrovy

Karibským Nizozemskem označujeme ostrovy, které jsou součástí Nizozemska od 10. října 2010, jako tři samostatné municipality. V dnešní době jsou to ostrovy Bonaire, Sv. Eustach a Saba, které se také označují akronymem BES, odkazuje se tak na první písmena názvů ostrovů. Ostrovy mají své kulturní a geografické rozdíly. Bonaire je součástí Závětrných Antil společně s Arubou a Curaçаем, u pobřeží Venezuely, v jihozápadním Karibském moři. zatímco Sv. Eustach a Saba se nachází jižně od Sint Maarten součástí Závětrných ostrovů (van der Pijl – Guadeloupe, 2015: 88).

Dle nizozemské ústavy zakládá zákon o veřejných entitách Bonaire, Sint Eustatius a Saba, zkráceně také WolBES, tři veřejné subjekty Bonaire, Sv. Eustacha a Sabu a stanovuje, že tyto ostrovy fungují jako zvláštní obce Nizozemska. Zákon mimo jiné popisuje správní strukturu, složení a pravomoci rad a ustanovení o dozoru nad zvláštními obcemi. (Broekhuijse – Ballin – Ranchordás, 2020: 234, 236). Orgány těchto tří municipalit jsou srovnatelné s obecními orgány v Nizozemsku, obyvatelstvo je zastoupeno ostrovním zastupitelstvem/radou (srovnatelné s obecním zastupitelstvem v obci) a řízeno výkonnou radou skládající se z viceguvernéra (srovnatelné se starostou) a ostrovních radních. Stejně jako v Nizozemsku se správní systém na ostrovech stal dualistickým⁸ a v důsledku toho se povinnosti ostrovní rady a kolegia starosty a radních oddělily. Záměrem implementování dualismu bylo, aby se velká část nizozemské legislativy vztahovala na ostrovy (Veenendaal, 2016: 258-262, 271). Karibské Nizozemsko není součástí žádné existující ani nové provincie a není součástí schengenského prostoru. Úkoly, které má provincie za normálních okolností, částečně plní samy ostrovy jako municipality. Volby ostrovní rady a volby do sboru voličů Senátu se konají ve stejný den jako volby do Provinční rady v evropské části Nizozemska. Obyvatelé ostrovů také mohou hlasovat do Sněmovny reprezentantů a Evropského parlamentu (Broekhuijse – Ballin – Ranchordás, 2020: 235-236). Koncem roku 2008 bylo na všech třech ostrovech otevřeno Regionální servisní středisko. Po rozpuštění Nizozemských Antil se změnil název na Národní úřad pro Karibské Nizozemsko (RCN), který funguje jako hlavní spojovací článek mezi nizozemskou ústřední vládou v Haagu a ministerstvy ostrovů i mezi samotnými ministerstvy BES. Každé ministerstvo je samostatně odpovědné za zavedení a realizaci politiky a pro správné provedení a podporu mají ministerstva možnost kontaktovat centrální služby RCN, které poskytují tuto centrální podporu aktivním ministerstvům na všech třech ostrovech. Zástupce království, který zastává v RCN nejvyšší pozice, průběžně informuje ministra vnitra a vztahů království (BZK) o situaci na ostrovech. Od 1. ledna 2018 je úřadujícím zástupcem království Jan Helmond. Zástupce království také podporuje spolupráci mezi vládními úředníky národní vlády na ostrovech jakož i spolupráci s vládami ostrovů. Jedná se tak o jednu z nejdůležitějších administrativních funkcí na ostrovech (Rijksdienst Caribisch Nederland).

⁸ Dualistický systém v Nizozemsku – vláda a parlament jsou oddělené složky a každý má své vlastní odpovědnosti. V Nizozemsku má zákonodárnou pravomoc jak vláda, tak parlament. Stále však existuje dualistický systém, protože ministři a státní tajemníci nemohou být členy parlamentu (government.nl).

Jako legislativním orgánem na jednotlivých ostrovech úřaduje ostrovní rada, která je tvořena různým počtem členů. Zákon stanovuje, že Bonaire má v radě členů devět a pro Sabu a Sv. Eustacha je počet zastupitelů pět, jedná se o velmi malá čísla zastupitelů. Předseda ostrovní rady je viceguvernér, který má za úkol svolávat ostrovní radu, pokud to považuje za důležité. Může také zrušit rozhodnutí ostrovní rady jednat v soukromí, v kontextu veřejného zájmu. V minulosti bylo obvyklé jednat na oficiální úrovni neveřejně, nicméně centrální vládě přišel tento administrativní zvyk nežádoucí, a proto se v jistých případech nemůže ostrovní zastupitelstvo scházet neveřejně. Mezi hlavní úkoly radních patří správa a, stanoví-li to zákon, i zákony vydávat. Skupina radních se na Bonaire skládá ze čtyř členů, dále na Sv. Eustachu a Sabě je tvořena ze tří včetně viceguvernéra. Ostatní radní jsou jmenováni ostrovní radou. Kolektivum radních se také označuje jako výkonná rada. Vzhledem k malé velikosti ostrovů, korupce a zaujatosti, jako jsou rodinné nebo obchodní vazby, podléhá jmenování radních přísným požadavkům a nizozemskému dohledu. Výkonná rada posléze ještě může rozhodnout o odvolání, jmenování, pozastavení a povýšení ostrovních úředníků, nicméně finální verdikt schvaluje zástupce Království. Podobně jako nizozemské obce přikládají ostrovy velký význam existenci ombudsmana, který vyřizuje stížnosti občanů o nesprávném postupu vlády. Ostrovní rady příslušných ostrovů se mohou rozhodnout zřídit buď společného ombudsmana, nebo společný výbor ombudsmana (Broekhuijse – Ballin – Ranchordás, 2020: 235-238). Pozměněná Charta stanovuje, že pro ostrovy karibského Nizozemska mohou být přijata další konkrétní opatření s ohledem na fakt, že ostrovy jsou daleko od evropské části Nizozemska a jejich ostrovní charakter, malá rozloha i populace, geografické podmínky apod. se výrazně odlišují od samotného Nizozemska. Tímto způsobem je proces změn více flexibilnější a budou snadněji dosažitelné. Od 10. října 2010 zůstala antilská legislativa v platnosti. Implementační zákon pro veřejné subjekty Bonaire, Sv. Eustach a Saba obsahoval seznam určitých antilských předpisů, které byly prohlášeny za nizozemské právo a nemusí se tak upravovat. Některé národní vyhlášky nebyly přijaty, ale byly nahrazeny novou legislativou BES navrženou Nizozemskem, příkladem je daňový zákon BES. Ostrovy tak budou postupnými kroky přijímat nizozemské právo, jinak by to vyústilo k velké administrativní nestabilitě, zátěži a obecně by to znamenalo moc změn najednou. Nicméně v praxi původně zamýšlený proces, který měl přispět k ladnému přijímání různých ustanovení a pravidel, fungoval zcela odlišně (Veenendaal, 2015: 21-23).

3. 1. Implementace nizozemské ústavy

V roce 2010 byla nastavena řada mechanismů ke zvýšení dohledu nad tzv. good governance⁹ na ostrovech. V tomto ohledu tak byly zástupci království uděleny nejdůležitější pravomoci v oblasti kolem administrativního dohledu a prosazování zmiňované good governance. Mimo zintenzivnění dohledu nad ostrovy byla zřízena i rada finančního dohledu, která funguje jako orgán dohlížející na vládní finance karibských veřejných subjektů. Jako následek se metropolitní dozor Nizozemska, především nad správou Sv. Eustacha, výrazně zvýšil. I když tento proces měl teoreticky vést k efektivnější správě na ostrovech, byl primárně zdrojem napětí mezi nizozemskou vládou a vládou ostrovů. Podle většiny obyvatel na ostrovech prosadila nizozemská vláda, v rámci reformy z roku 2010, až příliš mnoho nizozemských zákonů, norem a administrativních postupů. Dle ostrovních rad se Nizozemsko snažilo převzít až moc velkou iniciativu v nastavování zcela totožného nizozemského systému a prosadit jej

⁹ Good governance – pojem, který představuje procesy a instituce produkující výsledky, které splňují potřeby společnosti a zároveň co nejlépe využívají zdroje, které mají k dispozici (Yap).

na ostrovech. Zákony, kterými se Nizozemsko řídí, nemusí být podle představitelů nutně použitelné i na ostrovech, přestože se jedná o veřejný subjekt Nizozemska. Na ostrovech bylo cítění, že jsou jim nizozemské zákony nad míru vnučovány. Bonaire, Saba a Sv. Eustach před rokem 2010 nečelili nějak velkému a intenzivnímu dozoru ze strany antilských úřadů ve Willemstadu a i přes snahu postupné implementace nizozemských zákonů, relativně náhlé zesílení administrativního dohledu způsobilo na ostrovech napětí. Zejména z důvodu, že evropské perspektivy good governance a finančních úspor se nutně neshodovali s tamními perspektivami. Tyto neshody s dalšími zavedenými pravidly následně na ostrovech vygradovaly v určitou nespokojenost a silnější nesouhlas s nizozemským stylem administrativy (Veenendaal, 2016: 271-273). Nejdříve kvůli návrhu zákona, který upravuje měnu a zákonné platidlo BES ostrovů a nařizuje jakým způsobem budou platit občané ostrovů po změně ústavního postavení. Na žádost představitelů ostrovů se oficiální měnou na ostrovních územích stal americký dolar. Dolarové bankovky a mince Spojených států amerických se tak staly oficiálním zákonným platidlem. Do 1. ledna 2011 měla zůstat oficiální měna nizozemskoantilský gulden, jímž se platilo na ostrovech od nepaměti. Zavedení nové měny by znamenalo pro ostrovy vysoké sociální náklady (Eerste Kamer, 2009). Tento krok nebyl přijímán pozitivně ze strany ostrovanů a přispěl k další vlně odporu vůči Nizozemsku. Věci, které byly vytýkány nizozemské správě a proti kterým lidé manifestovali, byl především výklad přímého spojení s Nizozemskem, dále nerovnost mezi občany BES ostrovů a občany Nizozemska, i zmíněný přechod měny k americkému dolaru, po jehož přijetí se nakonec vytvořil růst cen a pokles kupní síly. Obyvatelům BES ostrovů také vadilo přijímání zákonů, ohledně provedení potratů, nebo sňatků osob stejného pohlaví. Tyto problémy se v průběhu roku 2010 nejvíce projeví na Bonaire, kde proběhlo zmíněné referendum o setrvání s Nizozemskem. Nakonec byl výsledek neplatný, přece jen to vypovídá o tamní situaci (Bonaire Vandaag, 2011). Zástupce království má pravomoc navrhnout příslušnému ministru v Nizozemsku, aby potažmo zrušil rozhodnutí, která byla přijata ostrovní vládou, pokud to považuje za nutné. Z tohoto hlediska je pro většinu obyvatel BES ostrovů takovýto nizozemský dohled nežádoucí (Broekhuijse – Ballin – Ranchordás, 2020: 239-240).

Situace od roku 2010 se mezi Nizozemskem a BES ostrovy vyostřovala. Ostrovy byly s nastaveným systémem nespokojeni. Sv. Eustach a Bonaire se dožadovali rychlejších a razantnějších změn v porovnání se Sabou, jejímž obyvatelům vadil chod nizozemské správy a implementace nových pravidel nejméně. V kontextu Sv. Eustacha dokonce různé studie zpochybňovaly zákonnost jeho současného stavu jako veřejného subjektu. Experti tvrdily, že je tento statut neslučitelný s mezinárodním právem a zásadami sebeurčení OSN. Faktem je, že obyvatelstvo Sv. Eustacha nikdy oficiálně neschválilo jeho status veřejného subjektu. Tím pádem se koncem roku 2014 se z iniciativy řady skupin občanské společnosti konalo nové referendum o potenciálně jiném statutu ostrova, vzhledem k několika problémových okolnostech, které nastaly (Veenendaal, 2016: 263). Během referenda většina voličů odevzdala hlas ve prospěch autonomie v rámci království, avšak aby referendum bylo platné musela být volební účast nad hranicí 60 %, aby byl výsledek závazný (Veenendaal, 2015: 23). Při účasti 45,5 % se referendum projevilo jako neplatné. Z těch, co hlasovali, vyjádřilo o něco více než 65 % voličů preferenci pro autonomii v rámci království, zatímco necelých 33 % voličů odevzdalo hlas ve prospěch současného statutu veřejného subjektu. V důsledku výsledku se tak v září 2015 čtyřčlenná delegace z ostrovní vlády Sv. Eustacha sešla s Výborem OSN pro dekolonizaci, aby projednala současný stav ostrova a požádala OSN o zásah do nizozemské dekolonizační politiky. Přesto tyto iniciativy nevedly k žádným konkrétním akcím OSN. Na ostrovech

prevládají tak stále dvě konfliktní linie, kde liberálnější větev vřele vítá převážně nizozemskou finanční pomoc a považuje tento fakt, jako důležitý příspěvek, aby se ostrov a jeho společnost mohla rozvíjet a budovat společně budoucnost. Vidí nizozemskou správu a dohled jako neutrální věc, bez které se nemohou obejít. Druhá, konzervativnější větev je výrazně víc proti a někteří ostrovní politici tohoto směru důrazně odsuzují zásahy do ostrovních politik a líčí je jako tyranii a nadvládu ze strany nizozemských koloniálních úřadů (Veenedaal, 2016: 263-264, 272). Samotní občané BES ostrovů vyjádřili negativní postoje např. vůči zdanění, slabé kupní síle a mzdám, které v širším měřítku souvisí s rostoucími náklady na život, nicméně kladně hodnotí pokrok v oblasti vzdělávání, zdravotní péče či policie (Veenedaal, 2015: 23). Necelý rok po referendu na Sv. Eustachu podobně i Bonaire uskutečnilo referendum o statutu. Již po 10. říjnu 2010 byl nově nastavený systém bojkotován ze strany Bonaire a dlouhou dobu se političtí lídři s občany dožadovali určitých změn v ústavním rámci. Nicméně v tomto ohledu se hlasovalo pouze zdali jsou obyvatelé spokojeni s nynějším nastavením ústavního rámce, voliči se tak rozhodovali pouze mezi možnostmi ano nebo ne. Na ostrově se vedla kampaň pro možnost ano, jelikož její zastánci tvrdily, že pro drtivou většinu je na tom Bonaire lépe než kdykoli předtím a že hlas pro ne by vedl k nestabilitě. Naopak zastánci změny se postavili proti zavedení sekularismu nizozemskými úřady, legalizaci sňatků osob stejného pohlaví nebo chybějící respekt ke kultuře Bonaire (Bonaire the Reporter, 2015: 4). Bohužel pro obyvatele Bonaire byla v referendu opět nedostatečná účast, a proto bylo stanoveno jako neplatné (Evertsz-Ipcedencia – Severijne, 2020).

Z národního hlediska vadila ostrovanům BES ostrovů sekularizace jako taková nejvíce, jelikož si náboženství často spojovali s jejich národními hodnotami a brali jej jako stěžejní pilíř jejich ostrovní identity. Je především tomu tak, že na ostrovech se část obyvatel ani nenarodila na daném ostrově, či jsou kořeny ostrovanů původně z různých koutů světa hlavně z Evropy a Afriky. Náboženství je tak jedním z hlavních elementů národního cítění na ostrovech společně s jazykem a určitými kulturními zvyky. Proto je pro většinu ostrovních představitelů i samotných ostrovanů nadmíru vysilující balancovat mezi pozitivy a negativy, které nizozemská správa na ostrovy přináší. Pohled na věc je takový, že silný nizozemský dozor a administrativní pochody odebírají určitý kus svobody tím pádem i kus národní identity, což je pro většinu obyvatel BES ostrovů velmi citlivé téma. Regionalizace je tedy více patrná na ostrovech jako je Sint Maarten nebo Aruba, protože se jedná o konstituční země v rámci království, a to jim automaticky přiděluje větší autonomii, respektive větší svobodu ve spravování ostrova, a tedy i více prostoru na to rozvíjet ostrovní identitu (van der Pijl – Guadeloupe, 2015: passim). Ostrovní totožnost a prvky nacionalismu si tak i můžeme spojit s vůlí měnit samosprávu. Na ostrově Saba je největší směs různých národnostních skupin ze všech nizozemských zámořských ostrovů BES a pouze čtvrtina obyvatel se Sabě narodila. I přesto, že se stále jedná o relativní většinu v porovnání s jinými národními identitami, není zde takový tlak ze strany obyvatel i ostrovních představitelů na Nizozemsko jako u Bonaire, či Sv. Eustacha (StatLine, 2023). Malý ostrov s malou populací, tvořen různými etnickými skupinami, jejichž kultura i náboženství jsou odlišné samy od sebe, tak s sebou přináší situaci, ve které panuje větší důraz na zachování statusu quo a obecně ne tak silné bojkotování nizozemské správy jako na ostatních ostrovech. Obyvatelům, kteří tvoří komunitu na ostrově Saba samozřejmě vadí určité administrativní procesy, nicméně nejsou zde takové snahy o vyhlašování referend, nebo občanských iniciativ. Prvky, které do jisté míry spojují obyvatelstvo a tvoří tak jistou ostrovní sounáležitost a identitu se na Sabě nevyskytují v takové míře. V tomto stavu se tím pádem jakési převtlením na silnou vlnu odporu vůči Nizozemcům

neuskutečňuje a tendence provádět změny jsou umírněnější např. oproti Bonaire, na kterém je vidět ostrovní identita nejzřetelněji (van der Pijl – Guadeloupe, 2015: passim).

3. 2. Vývoj situace po referendech

Situace se po referendech nevyvíjela moc podle představ ostrovních vlád BES ostrovů. Na Sabě se poměry vyvíjely nejpoklidněji, především v duchu zachování stálé správy, aby se stabilita ostrova uchovala v té míře, jaká panovala doposud (Samson, 2018). Nicméně Sv. Eustach a Bonaire nebyli spokojeni s vývojem situace. V kontextu Sv. Eustacha bylo po referendu představiteli Nizozemska řečeno, že Sv. Eustach může znovu zahájit proces směřující k autonomii, ale pouze v případě, že by se na ostrově konalo další referendum. Tento výrok nicméně ostrovní představitelé zkritizovali tím, že se na ostrově žádné další referendum konat nebude, protože to, které se konalo 2014, by mělo být platné. Místní samospráva cítí, že požadovaná volební účast byla splněna. Jejich argument byl, že na volebním seznamu bylo v populaci ostrova mnoho zapsaných osob, kteří již byli mrtví nebo nežili na ostrově víc jak dekádu (Samson, 2017). Část ostrovní rady tím pádem zvolila přístup, že nebude brát v potaz svou roli nizozemské veřejného subjektu a rozhodla se tímto stylem jednání ukázat svůj nesouhlas a její formu protestu vůči nastolené administrativě. Nizozemsko a Sv. Eustach se tak postupně začali rozcházet v idejích, jak by měl být ostrov spravován. Po referendu 2014 až do roku 2018 se situace na ostrově pomalu zhoršovala a Nizozemsko tak uznalo za vhodné, že je třeba zasáhnout a zachránit tak totální rozpad správy ostrova, který přístup vedení administrativy započal. Státní tajemník Raymond Knops se tak rozhodl vzít situaci do svých rukou a převzít správu Sv. Eustacha. Usvědčující zpráva ukazovala, jak místní představitelé ostrova nedbají na legislativní procesy. Nizozemsko uvedlo, že se ostrov potýkal s problémy jako nepotismus, diskriminace, zastrasování, svévole apod. Nizozemský kabinet se proto rozhodl použít radikální řešení a nahradit veškeré ostrovní správní úřady novou administrativní funkcí vládním komisařem (Samson, 2018). Šéf výboru pro vyšetřování ostrovní správy popsal administrativní situaci na Sv. Eustachu jako zoufalou, hlavně proto že lidé odsouvají zákony na vedlejší kolej a uplatňují svá vlastní pravidla, jak uznají za vhodné. Bylo uvedeno, že představitelé ostrova nepřijímají základní zákony, které platí jak pro BES ostrovy, tak pro nizozemské obce a že svévolně používají vlastní zákony. I kvůli zvláštnímu výsledku referenda rada věří, že má právo vládnout ostrovu sama, což je samozřejmě pro Nizozemsko problematické (Gibbs, 2018). Načež dne 7. února 2018 byly všechny úřady Sv. Eustacha nahrazeny. Všichni členové správní rady ostrova byli propuštěni a každodenní řízení převzal Haag. Vládní komisař na ostrově bude vládnout do té doby, dokud nebude správa ostrova uvedena zpět do pořádku. Jeho funkcí je pravidelně hovořit s veřejností a podnikatelskou sférou na Sv. Eustachu. Zakládá také poradní sbor složený z občanské společnosti, který mu radí v řadě témat ohledně správy atd. Pravidelně také pořádá schůzky pro veřejnost, která s ním konzultuje různé věci. Vládní komisař je ve funkci doposud (Government of the Netherlands). Jeden z členů rady se vyjádřil k nizozemskému převzetí správy jako politováníhodnému, nicméně nutnému rozhodnutí, jelikož viděl jako fakt, že majoritní část ostrovní rady ignorovala nastavené zákony a nedodržovala demokratické principy. Většina populace Sv. Eustacha vidí situaci stejně, nicméně má pocit, že by se Nizozemsko v předchozích letech mohlo zachovat v určitých postupech jinak (Gibbs, 2018). Menší část tvrdí, že nizozemské řešení je celé úplně špatně a nemělo by být tak radikální. Tato skupina by preferovala pouze rozpuštění rady, nikoliv kompletní převzetí administrativy (Henry, 2018).

V roce 2020 byl přijat zákon o obnově s cílem prodloužit přechodná nařízení na dobu určitou. Účelem tohoto zákona je stanovit pravidla pro postupné obnovení správy veřejného subjektu Sv. Eustacha. Toto je tak první krok k obnovení normálních administrativních vztahů a ostrovní demokracie. Téhož roku byla obnovena ostrovní rada, ačkoliv vládní komisař si stále prozatím nechává pravomoci jako např. jmenování zaměstnanců a odpovědnost za rozpočty včetně finančních předpisů etc. Příprava politiky a předpisů ve společném úsilí s ostrovní radou, lidmi a zainteresovanými stranami se zintenzivnila a vztahy obou aktérů se srovnaly k lepšímu (statiagovernment.com). Van Putten na jaře roku 2022, který byl dlouhodobě jeden z největších kritiků nizozemské správy, mimochodem i iniciátor postoje nekompatibilního jednání s Nizozemci, vyzval k přívětivým a urovnaným vztahům s Nizozemskem. Změnil názor na jeho bezohlednou politiku, která se na Sv. Eustachu vedla po neprošlém referendu a odkazoval se na udobření mezi dvěma aktéry s tím, že by si obě dvě strany měly uvědomit své chyby. Van Putten se snaží dosáhnout dohody, jelikož z pohledu ostrova nejsou pokračující špatné vztahy s Nizozemskem v zájmu obyvatel Sv. Eustacha. Největší odpůrce nizozemské administrativy změnil názor vůči Nizozemsku, hlavně kvůli nutnému zlepšení určitých resortů na ostrově, např. ekonomické infrastruktury, sociální politiky atd. Představitelé ostrova by si přáli co nejrychlejší udobření, aby byla rada ostrova již konečně akceschopná a mohla by tak vykonávat její povinnosti. Můžeme tedy vidět určitou snahu ze strany ostrovních představitelů, kteří byli předtím výraznými odpůrci. Sv. Eustach tak v dnešních dnech čeká na plné obnovení jeho samosprávy, především kooperací s Nizozemskem, které k celé věci také přistoupilo otevřeně. Nicméně je stále zapotřebí vládního komisaře, jelikož administrativa ostrova nefunguje tak, jak si jí nizozemci představují (The Daily Herald, 2022). Úplně odlišný případ přístupu ke správě ostrova ve srovnání se Sv. Eustachem je ostrov Saba, který figuruje jako ukázkový příklad vedení administrativy. Zatímco Nizozemsko přebralo správu na nedaleko vzdáleném ostrově, představitelé Saby získali naopak větší nezávislost, kterou oznámil to státní tajemník Knops. Nizozemský kabinet se těší přístupem ostrovní vlády a chytrým užitím financí na ostrově. Záměrem rozšíření pravomocí je udržení stálého a spolehlivého chodu administrativy na Sabě, což Nizozemsko rádo vidí. Do Saby za odměnu tak proudí víc financí a investic, jelikož je zde důvěra mezi oběma dvěma aktéry, že se např. peníze neztratí apod. Zvláštní obec má např. pravomoci v otázkách, jak zvýšit příležitosti pro mladé lidi nebo jak řešit předčasné ukončování školní docházky. Ministerstvo zdravotnictví, sociální péče a sportu je mezi ministerstvy je jedním z hlavních poskytovatelů financí na Sabě (Samson, 2018). Obecně Nizozemsko má velmi vřelé vztahy s ostrovem, jelikož Saba zkrátka nejvíce spolupracuje a její představitelé volí cestu dialogu ohledně nastaveného nizozemského. Jestli bude Saba pokračovat v tomto již nastaveném trendu spolupráce, je tak v budoucnu možné, že se ostrov může těšit častějšího udělování autonomie (Samson, 2020).

Ne tak poklidný vývoj byl na ostrově Bonaire. Na Bonaire probíhal také určitý způsob bojkotování nizozemské správy, nicméně nebyl tak vyhrcovaný jako na Sv. Eustachu, byly zde furt tendence odporovat, nicméně nerozpadala se zde správní struktura a opozice nastaveného systému se snažila protestovat legálními způsoby a vést s Nizozemskem dialog. Další rozdíl mezi Sv. Eustachem a Bonaire je v tom, že na Bonaire byly protesty převážně z národnostních důvodů spojenými s otázkami ostrovní identity (Evertsz-Ipcedencia –Severijne, 2020). Zatímco na Sv. Eustachu měla část ostrovní rady spíš touhu po moci, vést správu tak jak většina představitelů uznala za vhodné, s legitimizací svého chování, které bylo postavené na argumentu, že referendum 2014 je de facto platné (Samson, 2017). Státní tajemník Knops také

několikrát vyjádřil své obavy ohledně integrity a good governance na Bonaire (Samoson, 2020).

Od roku 2010 se Bonaire stále potýká s protesty proti současnému politickému postavení ostrova, i nyní, kdy došlo k výraznému pokroku ohledně sociálních dávek, jako přídatků na děti, zvýšení minimální mzdy, důchodů a sociální pomoci. Po neplatném referendu 2015 se mělo uskutečnit nové referendum o statutu, avšak dodnes žádné další referendum neproběhlo. Dle části politických představitelů jsou lidé v současné politické situaci znevýhodněni, v kontextu pracovních míst. Vnímají cizince, jako negativní vliv pro ostrov a argumentují, že přistěhovalci zaujímají vysoké pozice, zatímco původní obyvatelé ostrova vykonávají podřadné práce. Místí vnímají situaci jako by jim byl jejich ostrov postupně odebírán z pod náručí vnějšími vlivy společně s Nizozemci, kteří mají odlišný pohled na to, jak ostrov vést. Dle představitelů ostrova je tím pádem bonairská kultura a kulturní hodnoty v ohrožení. Vedení Bonaire si uvědomuje pozitiva nizozemské správy, nicméně tvrdí, že na ostrově stále neexistuje jasný sociálně-ekonomický směr a chudoba se za posledních deset let mezi „Bonairany“ nesnížila (Evertsz-Ipcendencia – Severijne, 2020). Samotné téma chudoby je na Bonaire velkým a citlivým tématem. Někteří lidé na Bonaire žijí bez elektřiny, vody, sprchy nebo toalety, přitom se de iure jedná o nizozemské občany. Abychom pochopili selhání podpory na národní úrovni při řešení chudoby na Bonaire, musíme se zaměřit na jednu z hlavních skutečností, že národnost označována jako Bonairané pro nizozemskou veřejnost prakticky neexistuje a jednoduše není tato problematika relevantní v evropském Nizozemsku. Tudiž politici v Nizozemsku jednájí se všemi obyvateli Bonaire jako s Nizozemci, a to se poté podepisuje i do administrativy ostrova a reálné chudoby neevropských obyvatel. Navíc kvůli silné ostrovní identitě a svým tradicím se obyvatelé Bonaire ve skutečnosti necítí jako Nizozemci v kulturním slova smyslu a nevidí tak evropské Nizozemce jako pravou součástí ostrovní komunity, a ještě víc to posiluje nechuť ostrovanů vůči koruně. Zde tím pádem kompletně selhala asimilace dvou největších skupin na ostrově, z čehož vznikla segregace, chladné vztahy a neochota mezi většinou částí obyvatel. Lidé, kteří cítí bonairskou ostrovní identitu, jsou posléze zklamáni z postupů nizozemské správy, jelikož si především přijdou marginalizováni v komparaci s evropskými Holanďany (Hassan, 2020). V kontextu zanedbávání ostrova má pocit i Sdružení spotřebitelů Unkobon, fungující jako nevládní aktér, které za neřešení situace chudoby na ostrově dokonce žalovalo nizozemský stát. Ve spojení s amsterodamskou advokátní kanceláří uvádí, že poslední výroční zpráva ministerstva sociálních věcí o kvalitě života na Bonaire ukazuje, že nizozemská vláda zanedbává svou odpovědnost a měla by jednat. Soud ještě neproběhl a čeká se na přesné datum určení. Pro ostrovy neexistují žádné oficiální statistiky chudoby, nicméně ve zprávě o ostrově národního ombudsmana z roku 2019, byla chudoba popsána jako drtivá. Přístup nizozemské vlády „krok za krokem“ směrem k životnímu minimu, který začal v roce 2019, je dle obyvatel příliš pomalý, proces by bylo potřeba zrychlit, a navíc průměrný příjem na ostrově klesl pod původní normu, než bylo zamýšleno. V reakci na toto mluvčí ministryně pro chudobu Carola Schouten uvedla, že dělají vše, co je v jejich silách a že příliš rychlé a příliš vysoké zvýšení minimální mzdy by mělo negativní dopad na ekonomiku regionu (DutchNews.nl).

Nutno dodat, že problémy s chudobou panují na všech BES ostrovech a situace se výrazně zhoršila s celosvětovou pandemií COVID-19, kde hlavní sféra přítohu peněz pro ostrovy, turismus, byla zcela ochromena pandemií a ostrovy se tak dodnes vypořádají s následky COVID-19 krize. Proto se představitelé všech ostrovů snaží vést určitou formu dialogu s

Nizozemskem, ohledně financování, aby dopady pandemie vymizely co nejrychleji (Cox – de Kort – Leeffers – Boyer, 2022). Nicméně Bonaire je tak ostrovem, jehož výhled do budoucna je z BES ostrovů ohledně spravování nejvíce nejistý. Začátkem roku 2023, během cesty Nizozemské královské rodiny po Karibiku, se král Willem-Alexander s jeho rodinou setkal na Bonaire s protestujícími ohledně jeho návštěvy. Z tohoto přístupu obyvatel je tak zřejmé, že je nynější situace ohledně ostrovní identity a správy ostrova špatná (Henni, 2023). Propast mezi evropskými nizozemci a těmi jakoby karibskými je a bude stále přítomná a např. jistému politikovi, který zastává zájmy Bonaire, je vytýkáno že je ženatý s evropskou nizozemkou. I programy politických stran podle obyvatel ostrova nedávají moc smysl a jsou hodně vágní s nejasnou vizí, jak by měl ostrov fungovat. To občany i odrazuje chodit k volám nebo mít zájem o politiku. Hlavním problémem je tedy chudoba, kterou se Nizozemsko snaží řešit postupnou implementací, nicméně se v případě Bonaire ukazuje jako ne tak neefektivní. Touha po jakémisi uznání národnosti Bonaire je v současném stavu ostrova jako veřejného subjektu Nizozemska neproveditelná. Zdali si Bonaire doopravdy chce prosadit svou identitu, záleží na ostrovní politice, a především vyřešení chudoby, aby byla potažmo potenciální emancipace od Nizozemska vůbec možná (Severijnse – Evertsz, 2023).

4. Nynější situace na ostrovech Aruba, Curoçao a Sint Maarten

Po rozpadu Nizozemských Antil se Curoçao a Sint Marteen připojují k Arubskému statutu jako konstituční země. Každý z nich má svou místní, subnacionální ústavu a prosazuje většinu svých zájmů v souladu s potřebami a přesvědčením ostrovní společnosti. Charta zavádí vysokou úroveň autonomie pro zmíněné ostrovy. Tato autonomie měla za cíl odrážet právo na sebeurčení, které se stalo obzvláště důležitým po dekolonizačním procesu. Dekolonizace byla de facto uznáním, že obyvatelstvo těchto kolonizovaných ostrovů v Karibiku byl národ se svou identitou a se svými vlastními právy, nicméně pojem národ je zde třeba chápat v ústavním smyslu, nikoliv jako etnickou kategorii. Zřeknutí se ideologií rasové nadřazenosti bylo a je klíčovým faktorem účinné dekolonizace a z ústavního hlediska již nebylo obyvatelstvo kolonizovaných zemí definováno jako poddané, ale jako občanské s politickými nároky rovnými právům občanů mateřské země. Ostrovy mají tedy pravomoc řídit své vnitřní záležitosti autonomně. Správní orgány království mohou prosazovat určitý zájem pouze tehdy, když jim je Charta výslovně uděluje. Pár příkladů, které se na toto vztahují jsou zachování nezávislosti, obrana království, zahraniční vztahy, nizozemská státní příslušnost atd. V rámci revize ústavy v roce 2010 byly základní veřejné úkoly také upraveny dodatečnými tzv. „zákony království“ na základě konsensu mezi čtyřmi konstitučními zeměmi. Mezi tyto záležitosti patří finanční dohled, Rada pro vymáhání práva, prokuratura a policie a Společný soudní dvůr (Broekhuijse – Ballin – Ranchordás, 2020: 222-224). Nizozemsko tedy spolupracuje s karibskými zeměmi v království především v rámci zájmu ochrany nezávislosti soudnictví, potírání korupce, kriminality a udržování veřejného pořádku. Za výkon spravedlnosti v karibské části Nizozemského království zodpovídá zmíněný společný soudní dvůr a generální prokurátor, který má na starosti státní zastupitelství všech ostrovů Curaçao, Sint Maarten a Bonaire, Sint Eustatius a Saba až na Arubu, která má vlastního generálního prokurátora (Government of Sint Maarten, 2010).

Nizozemské království se v mezinárodním právu definuje jako jednotný subjekt, tím pádem smlouvy, které vstoupí v platnost pro Arubu, Curaçao a Sint Maarten, musí být uzavřeny vládou království, kterou obvykle podepíše ministr zahraničních věcí království nebo jiný zástupce na úrovni království a se zvláštním povolením může takovou smlouvu podepsat také

ministr z Aruby, Curaçaa a Sint Maarten. Ostrovy musí mít podobná legislativní ustanovení jako Nizozemsko v oblastech občanského a obchodního práva, občanského soudního práva, trestního práva, autorského práva etc. a vzájemně konzultovat podstatné změny v legislativě. Tento požadavek je nicméně zdrojem velké nejednoznačnosti, jelikož to na jedné straně znamená uznání, že každá země Nizozemského království má svůj vlastní právní řád. Na druhé straně se vyžaduje, aby jednotlivé právní předpisy království byly kompatibilní, a to do té míry, do jaké právní normy stanovené královskými zákony mohou mít právní účinek v rámci každého z různých právních řádů. Posléze musí být soudní rozhodnutí přímo vymahatelné v každé konstituční zemi a kodexy na některé další základní části legislativy musí být podobné. Na rozdíl od BES ostrovů, legislativní rozdíly založené na morálních nebo politicky citlivých záležitostech v karibských zemích jsou považovány za přijatelné, a proto zde můžeme najít odchylky v příslušných zákonících, týkajících se legalizace potratů, eutanazie a manželství osob stejného pohlaví. V současné době je legislativní zásada shody zvláště užitečná pro Společný soudní dvůr, který funguje jako soud pro všechny ostrovy v nizozemském Karibiku, a pro Nejvyšší soud Nizozemska. Legislativní činnost na ostrovech vykonávají jednotlivé parlamenty ostrovů. Na Arubě a Curaçau mají parlamenty 21 členů, zatímco parlament Sint Maarten má pouze členů 15. Členové příslušných parlamentů jsou voleni všeobecnými volbami, tajným hlasováním a poměrným zastoupením a volby se konají každé čtyři roky. Ústavy ostrovů určují, že lidé volí spíše jednotlivé kandidáty než politické strany, stále zde politické strany hrají určitou roli. Kromě svého úkolu vydávat zákony o místních záležitostech se ostrovní parlamenty také účastní legislativního postupu na úrovni království, kdykoliv se jedná o záležitosti království. Jejich úlohou v těchto postupech je posuzovat návrhy zákonů království parlamentu a v případě, že návrh zákona vyvolává další otázky nebo připomínky, vydat o této záležitosti písemnou zprávu (Broekhuijse – Ballin – Ranchordás, 2020: 223-225, 227). Zplnomocnění ministři zastupují ostrovní zemi a její vládu v Radě ministrů království v Nizozemsku, která je jimi tvořena společně s ministry nizozemské vlády (Government of the Netherlands). Zplnomocnění ministři společně se zástupci příslušných ostrovních parlamentů se mohou účastnit parlamentních rozprav v Haagu o návrzích zákonů, nicméně nemohou ale hlasovat, mají pouze právo vyslovit nesouhlas s návrhem zákona. Delegáti z ostrovních parlamentů, včetně nizozemského parlamentu se scházejí několikrát ročně, aby projednávali a prosazovali společné zájmy Nizozemského království (Broekhuijse – Ballin – Ranchordás, 2020: 228)

Vlády Aruby, Curaçaa a Sint Maarten se skládají z krále, zastoupeného příslušnými guvernéry a ministry. Každý ostrov má vlastního guvernéra, který spolu s ministry vykonává výkonné pravomoci ostrova. Guvernér je předsedou vlády příslušného ostrova a ministři jsou mu odpovědní. Role guvernéra je tedy vykonávání exekutivy ostrova v souladu zájmů Nizozemského království. Navzdory tomu, že je předsedou vlády, nemá guvernér žádnou ministerskou odpovědnost a nepodílí se na každodenním chodu vlády. Guvernér je jmenován králem na šest let, s tím, že může být znovu jmenován na další období, může celkově sloužit dvanáct let (Government of the Netherlands). Guvernér hraje významnou roli při sestavování kabinetu a dohlíží na jeho utvoření, v legislativní rovině figuruje předkládáním návrhů národních nařízení ke schválení parlamentem, které po schválení uzákoní. Následně ještě dohlíží na vyhlášení uzákoněných národních vyhlášek. Jedná se tedy o velmi významnou administrativní funkci na ostrovech (The Governor of Sint Maarten). Na rozdíl od BES ostrovů mají konstituční země Aruba, Curaçao a Sint Maarten státní instituce, které jsou velmi podobné těm v Nizozemsku. Cílem těchto institucí je pomáhat vládě a parlamentu při posilování

právního státu a idejí demokracie. Těmito institucemi jsou poradní rada a všeobecná kontrolní komora a je zde i instituce ombudsmana, který vykonává stejnou funkci jako ombudsman BES ostrovů. Aruba ombudsmana nemá, jeho funkce tak vykonává arubský guvernér a je zde již dlouhé roky debata o zavedení ombudsmanské funkce v budoucnu (Broekhuijse – Ballin – Ranchordás, 2020: 229-230).

U všech zámořských teritoriích Nizozemska, nejenom u BES ostrovů, platí již zmiňovaný vyšší dohled ze strany ústřední vlády, který ustanovuje Charta. Slouží za stejným účelem jako v případě BES ostrovů, takže pomáhá především v lepší ochraně základních práv a svobod a dodržování good governance (Veenendaal, 2015: 20). Uplatňování principů vyššího dohledu se tak může projevit např. v situaci, když ostrovní parlament vydá zákon, jež se zdá být v rozporu s nizozemskou Chartou, či zájmem. V tomto případě musí zastoupit guvernér krále jako hlavu státu své místní vlády, aby se situace co nejefektivněji vyřešila a politika tak probíhala v duchu good governance. Vztahy mezi konstitučními zeměmi a královstvím samotným, zejména v potřebě garantovat na celém území království vyšší dohled, mohou vést ke sporům mezi ostrovy a ústřední vládou v Haagu. Ústavní spory mezi ostrovy a vládou království nepodléhají ústavnímu rozhodování, na rozdíl od běžných postupů v mnoha jiných státech s federálním ústavním uspořádáním. Samotná vláda království má v rámci postupu rozšířených konzultací v takových sporech poslední slovo. I přes tyto nerovné přístupy se Nizozemské království definuje jako federativní konstituční monarchie, nicméně funguje na bázi jakési asociace nizozemských území, kvůli očividně nesporné dominanci samotného Nizozemska oproti ostatním útvarům v království. Federací chápeme jako podobnost mezi postavením jednotlivých federativních subjektů, avšak v případě Nizozemského království má Nizozemsko v mnoha administrativních ohledech konečné slovo a převahu oproti Arubě, Curaçao a Sint Maarten, v kontextu federace se tím pádem nedá ospravedlnit dominantně nizozemský vliv. (Broekhuijse – Ballin – Ranchordás, 2020: 232-233, 240-241).

4. 1. Pohled ostrovů na administrativní uspořádání Nizozemského království

Tento systém samozřejmě stoprocentně nevyhovuje ostrovním představitelům a samotná administrativní situace na ostrovech není kompletně bezproblémová. Podobný případ u Bonaire panuje i na ostrovech, kdy rostoucí úlohy nizozemské vlády a větší koncentrace evropských nizozemců na ostrovech vyvolává u určité skupiny obyvatel jistý neklid, a proto po rozpadnutí Nizozemských Antil došlo k mírnému nárůstu preferencí o kompletní nezávislost ostrovů, i u Aruby, která obdržela autonomii v rámci království daleko dřív než zbylé ostrovy. Zatímco velká většina na všech třech ostrovech stále naznačuje, že si cení role Nizozemska při zajišťování demokracie a právního státu, mnoho významných menšin se domnívá, že Nizozemsko, i v případě zemích Karibiku, příliš zasahuje do správy jejich ostrova. V souladu s dilematem nizozemské finanční pomoci versus touhy spravovat si vlastní území samostatně to ukazuje, že obyvatelé konstitučních zemí obecně oceňují pasivnější ochrannou roli Nizozemska, avšak na druhé straně často protestují proti nizozemským pokusům kontrolovat ostrovní správy. Avšak nizozemská správa je přece jen pozitivněji akceptována zde než u BES ostrovů, kde se vyšší dohled uplatňuje razantnějším způsobem. Aruba má na nizozemskou správu nejméně negativní pohled, i v případě postoje vůči královské rodině, která se na tomto ostrově víceméně těší popularity. Na Arubě také velkou část populace tvoří potomci evropských nizozemských kolonizátorů, takže obyvatelé ostrova mají k Nizozemsku blíže, než jak je tomu u ostatních ostrovů. V jednom tématu se nicméně Aruba shoduje i s dalšími ostrovy, a to jest respektování ostrovních kultur a hodnot ze strany

Nizozemska. Jde tedy hlavně o manifestaci původně neevropských obyvatel. Názor určité části tamní populace je také negativní v tom, pokud jde o vnímanou úroveň znalostí ostrovů a respekt k nim ze strany nizozemských politiků. Obyvatelé ostrovů mají tedy opět pocit, že je ono velké Nizozemsko v určitých ohledech přehlíží. Na Arubě, Curaçau a Sint Maarten tak není viditelný žádný extrémní optimismus vůči nynějšímu administrativnímu systému a existují zde pocity nelibosti vůči povaze a dopadu stále silnější nizozemské přítomnosti, od ekonomických zájmů po otázku kultury a identity. Nesuverenita tak může být přijatelným nebo dokonce žádoucím politickým uspořádáním z pragmatické a racionální perspektivy, ale zároveň může být silně opovrhována z určitého ostrovního ideologického hlediska (Oostinde – Veenendaal, 2017: 33-35, 39-43). Konstitučním zemím je dovoleno vyvíjet vlastní budování národní identity ve snaze posílit sociální soudržnost, ale nesmí se zaměřovat za národnost, jelikož všichni občané království vlastní stejný pas a mají pouze jednu státní příslušnost, a to nizozemskou. Státní příslušnost pak odkazuje na právní vztah mezi občany ostrovů Aruby, Curaçaa a Sint Maarten a Nizozemským královstvím (van der Pijl – Guadeloupe, 2015: 92).

Protože se však království zároveň skládá z více národů, národnost jako kulturní konstrukt má mnohočetné nebo vrstvené významy a je symbolem každodenních praktik a pocitů, které jsou mnohem inkluzivnější než vlastnění nizozemského pasu. V důsledku toho každodenní sociální realita na ostrovech, především v konextu Sint Maarten, neustále podkopává koncept národa jako spíše fixní entity vytvářející předěl mezi údajně autochtonními a nově příchozími obyvateli. Konstituční země Nizozemska tak ovlivňuje neustálý pohyb lidí, myšlenek, idejí i zboží a kapitálu atd. hlavně ostrov Sint Maarten je v tomto ohledu zmíněnými vlivy ovlivňován nejvíce, protože se jedná o malý ostrov v porovnání s Arubou a Curaçаем, kde je např. i víc populace. Dalším nepříjemným faktorem pro Sint Maarten jsou časté přírodní katastrofy, nejčastěji hurikány, které většinou postihují i francouzskou stranu ostrova Svatý Martin, čímž se administrativní hranice mezi dvěma entitami stává méně významnou, a i přesto mají obyvatelé stále velký pocit ostrovní sounáležitosti. Z tohoto úkazu tak můžeme vyvodit, že i když není nic pevně dané, jako pohyb osob, myšlenek, životní prostředí apod. neustále vzniká a reprodukuje se to, co je třeba si představit jako celek. Národnost tedy především odkazuje na sounáležitost jako na méně kodifikovanou zkušenost, ale spíš na zkušenost nemyslitelnou mimo různé kontinuální přeshraniční proudy a transmigraci. V současnosti zde tedy panuje fenoménem primárně charakterizovaný jasnými rozdíly mezi autochtonními obyvateli ostrova a nově příchozími. Ve všech konstitučních zemích je ostrovní sounáležitost velmi viditelná a ostrovy se tak snaží prosazovat svou sounáležitost via administrativu, některé víc a některé míň, což se také promítá do toho, že zde byla volba mít autonomii v rámci království, a nikoliv být pouze veřejným subjektem (van der Pijl – Guadeloupe, 2015: 90-93). Od status konstituční země se také odvíjí ne tak intenzivní dohled ze strany centrální vlády v Haagu, a proto se i zde na těchto ostrovech můžeme setkat s nedodržováním good governance, jejíž nedostatek spočívá především ve spojení s korupcí. Korupce byla častým problémem na ostrovech, nicméně nizozemská politika se v posledních letech soustředila na zavedení různých orgánů dohledu např. nad veřejnými činiteli na Sint Maarten, nebo zesílení kontroly nad veřejnými financemi na Arubě a Curaçau. Podobně jak na Sv. Eustachu je i zde na ostrovech problém ve vykonávání nizozemské good governance. Korupce jde zde ruku v ruce se klientelismem, který je na ostrovech také častým problémem, především kvůli malé rozloze ostrovů (Alders, 2015: 19-26).

4. 2. Reformy a náznaky rovnováhy

Kvůli malé rozloze je i zde opět implementování nizozemského systému mnohem těžší než v samotném Nizozemsku. Na ostrovech jsou většinou ve stranických koalicích přátelé přátel i rodinní příslušníci, a proto je těžké systém kontrolovat, aby good governance probíhala bez problému. Chyby podle ostrovů jsou i v nastavení dualistického systému, který ostrovům nevyhovuje. To posléze vede k situaci, kdy se opět velmi těžce dodržuje správný směr good governance i demokratické hodnoty, i když se jen malá část politiků rozhodne obcházet dualistický systém. Samotný dualistický systém je relativně těžké dodržovat i v Nizozemsku, natož na těchto malých ostrovech, kde se jednoduše většina politiků moc dobře zná mezi sebou a jsou zde tendence sklouzávat ke zmíněnému klientelismu. Dle většiny ostrovních představitelů by bylo lepší, kdyby parlament i vláda zároveň mohly vykonávat legislativu (StMaartenNews.com, 2022). Ze strany Nizozemska i samotných ostrovů jsou zde tedy snahy zavést určité implementační změny, aby se předešlo politickým, ekonomickým i sociálním problémům a také aby se vyřešila nerovnoměrně rozložená autorita, která panuje v Nizozemském království. Teprve až v roce 2022 proběhl dialog s úspěšným závěrem mezi všemi aktéry, kde strany dosáhly dohody o předložení návrhu královského zákona pro vytvoření nového samostatného správního orgánu pro reformu a rozvoj na ostrovech. Cílem bylo umožnit ekonomice a společnosti ostrova v budoucnu lépe absorbovat COVID-19 krizi, aby vlády byly schopny nabídnout nové příležitosti obyvatelům a podnikům. Stejně jak u BES ostrovů, i zde výrazně zasáhla pandemie ekonomiky ostrovů. Jako podmínka pro poskytování finanční pomoci bylo dohodnuto, že země budou přijímat reformy, které jim předloží Nizozemsko. Již před rokem 2022 zde probíhali podobné konzultace, nicméně se strany nikdy nedohodly na samotném znění královského zákona. Aruba, Curaçao i Sint Maarten upozornily na řadu obav ohledně vymahatelnosti práva v rámci ústavě právního řádu (LoopNews, 2022). Nakonec byl navržený zákon ve všech ostrovních parlamentech odmítnut, jelikož představitelům ostrova přišlo, že jim budou reformy systému vnucovány a tomu se chtěli vyhnout. Na jaře roku 2023 se uskutečnilo IPKO¹⁰ mezi všemi aktéry na téma demokratického deficitu v království. Delegation parlamentů se všechny shodly na tom, že v Nizozemském království demokratický deficit skutečně existuje a že je stále přítomná nerovnováha v rámci království, kdy má Nizozemsko moc kontroly nad ostrovy. Především delegace Sint Maarten se rozčilovala, že se o stejných věcech jedná furt dokola již celé roky a stále zde není nějaký jasný kompromis mezi ostrovy a Nizozemskem. Stěžovali si, že Charta nefunguje a potřebovala by pozměnit. Dle delegátů není autonomie ostrovů taková, jakou si představují. Během tohoto setkání se delegace dohodly, že budou usilovat o větší zapojení parlamentů království do procesu dosažení vzájemných pravidel a že vlády všech čtyř zemí v království musí předem informovat parlamenty o prosbě dospět ke vzájemné regulaci. Vedoucí nizozemské delegace Mariëlle Paulová při tomto prohlášení navrhla, že IPKO následně požádá vlády, aby zjistily, zda by měla být Charta modernizována, a pokud ano, jakým způsobem. Na setkání se tedy otevřela konverzace o renovaci Charty Nizozemska, kde Nizozemsko potvrdilo deficit, na které ostrovy již dlouhá léta upozorňovaly (The Daily Herald, 2023). Snaha dosáhnout konsensu mezi oběma aktéry nakonec vyvrcholila měsíc po srazu IPKO. Premiéři Aruby, Curaçaa, Sint Maarten a státní tajemník království pro vztahy se dohodli na novém vzájemném nařízení, kde byl položen právní základ pro udržitelnou spolupráci pro reformy veřejného sektoru v konstitučních zemích království. Vzájemné nařízení nahrazuje navrženou dohodu předloženého královského zákona 2022 pro vytvoření správního orgánu pro reformu a

¹⁰ IPKO – znamená meziparlamentní konzultace království a jedná se o nástroj pro přímou komunikaci a osobní setkání mezi poslanci parlamentů 4 zemí v Nizozemském království (Tweede Kamer).

rozvoj. Nařízení obsahuje, kromě finančních, ekonomických a sociálních reforem i reformy v oblastech, jako je školství, zdravotnictví a posilování právního státu. Dohoda je založena na rovnosti, vlastnictví, shodnosti a cílem je zvýšit ekonomickou odolnost a administrativní správu v rámci zemí v zájmu jejich obyvatel. Odpovědnost za koordinaci provádění reforem budou mít ministři pro obecné záležitosti a pod ně spadající prováděcí organizace, např. Organizace pro dočasné práce (LoopNews, 2023). Jedna věc se tedy během COVID-19 krize vyjasnila. Zranitelné země se v případě krize stanou zcela závislými na Nizozemsku, přičemž cestovní ruch, jako zásadní ekonomický pilíř, zmizí a zanechá tak ostrovy bez přítoku financí. Obě strany považují tuto závislost za těžkou realitu. Vlády ostrovů chtějí mít možnost říci vlastním lidem, že mají vše pod kontrolou a Nizozemsko se chce ujistit, že eura, která se budou posílat do Karibiku, budou dobře utracena. Nizozemsko se může rozhodnout přestat posílat peníze, pokud se Haagu nebude líbit, jak a do čeho se peníze investují. Otázkou tedy zůstává, zdali Aruba, Curaçao a Sint Maarten budou v průběhu následujících let skutečně odolnější na zvládnutí podobné krize typu COVID-19. Realita na ostrovech je často více neukázněná než součet dobrých úmyslů, nicméně toto je velmi významný krok pro fungování Nizozemského království, jenž určitý typ reforem potřebovalo (NOS, 2023).

Závěr

Nizozemské karibské ostrovy jsou nedílnou součástí Nizozemského království od doby jejich vzniku, nicméně jsou zde stále přítomny problémové procesy s nastavením nizozemské administrativy. Historické dědictví, které po sobě Nizozemci v Karibiku zanechali ovlivňuje ostrovy a jejich správu do dnešní doby, jelikož se ostrovní obyvatelstvo, z důvodu obchodu s otroky, převážně skládá původně ze směsice různých národů z celého světa a nejde pouze o potomky nizozemských kolonizátorů. Ostrovní identita se na jednotlivých ostrovech s postupem let víc a víc formovala až zde vznikla patřičně silná ostrovní sounáležitost mezi obyvateli. I proto se Nizozemské Antily nikdy nedaly dlouhodobě udržet jako jeden celistvý celek a sami Nizozemci si dali velkou práci s tím, aby toto seskupení ostrovů fungovalo. Ostrovy se od sebe odlišují v různých kulturních, demografických i sociálních aspektech a i přesto, že se jednalo o federaci, samotná administrativa Nizozemských Antil nikdy ostrovům nevyhovovala. Nespokojení se systémem se hlavně projevilo v revoltních tendencích na Curaçau, anebo v odtržení Aruby od ostatních ostrovů. Hlavní motivací změn v tomto ohledu byla přítomnost ostrovní identity, a především velmi minimální podpora správy a fungování Nizozemských Antil. Nutno dodat, že většinová část obyvatelstva ostrovů nechtěla totální samostatnost na Nizozemsku, pouze si přála vztahy rozvolnit. Jakmile Sint Maarten na přelomu tisíciletí inicioval ideu odtrhnutí se od Nizozemských Antil, další ostrovy tak následovaly v jeho šlépějích, kdy nakonec všechny ostrovy až na Sv. Eustacha hlasovaly pro rozpuštění Nizozemských Antil. Utvořily se tak dvě kategorie ostrovů. Tu první tvoří Bonaire společně se Sabou a Sv. Eustachem, jež se staly samostatnými municipalitami, respektive veřejnými subjekty Nizozemska a jsou tak jeho součástí. Ani v tomto případě není nastavená administrativa pro ostrovy přijatelná. Velkým problémem, který zde nastal bylo silné vymáhání nizozemské práva a vyšší dohled od centrální vlády v Haagu. Politická kultura ostrovů je v mnoha ohledech rozdílná oproti evropskému systému s tím, že největší bariérou je pro ostrovy dualistický systém, na který politici představitelé nejsou zvyklí, to se pak projevuje na nekompletním dodržování good governance. Implementace nizozemské ústavy neprobíhala ladně i kvůli rozdílným představám vykonávání správy mezi Nizozemskem a BES ostrovy. Největší konfliktní linie je v karibském Nizozemsku obecně mezi nacionálním/konzervativním

směrem, který vidí nizozemskou správu jako hrozbu pro rozkvět ostrovní identity, a druhým liberálnějším směrem, který si uvědomuje určitá negativa, nicméně bere v potaz mnoho pozitiv, které s sebou systém správy přináší, hlavně finanční a sociální podpory od mateřské země. Avšak mezi ostrovany panuje dissatisfakce ohledně odebírání prvků kulturních tradic, jako např. zavedení sekularizace nebo manželství stejnopohlavních párů, jelikož je náboženství jedno z mála pojítek ostrovní identity. Síla ostrovní identity má posléze dopady na vedení správy, kdy na Sabě je identita umírněnější, a tedy představitelé Saby mají větší tendence k lepší kooperaci mezi nimi a Nizozemskem v porovnání s jinými ostrovy. Ostrovům se tím pádem vyplatí víc přehlížet své ostrovní identity, jelikož Nizozemsko vidí ostrovany jako Nizozemce, a nikoliv jako jakési ostrovní národy. Haag je pro určitou míru regionalizace, nicméně i přes viditelné problémy se stále snaží implementovat nizozemský systém na ostrovech. Velký problém ve vedení správy na BES ostrovech je tedy v otázce nizozemského přehlížení jasně viditelných ostrovních identit a podle ostrovanů až moc nizozemské přítomnosti a dohledu. Na rozdíl od konstitučních zemí má každý z BES ostrovů odlišný přístup k řešení administrativních problémů. Druhá kategorie ostrovů jsou konstituční země Nizozemska Aruba, Curaçao i Sint Maarten, kde pohled ostrovanů na správní uspořádání je hodně podobný a také se zde řeší otázky kolem ostrovní identity, potažmo i národnosti v ústavním slova smyslu, nicméně ve větší míře. Myšlenky jako ostrovní národ mají na těchto ostrovech větší a lepší prostředí na to se rozvíjet, avšak dle ostrovů Nizozemsko stále nerespektuje jejich vlastní ostrovní kultury. Jelikož jsou ostrovy konstitučními zeměmi a nespádají tak přímo pod Nizozemsko, jsou zde stále tendence kritiky vůči nastavené správě. Nutno dodat, že je zde častá korupce i klientelismus, jelikož Nizozemsko zde nemá tak vysoké nároky na vyšší dohled oproti BES ostrovům. Jsou zde jisté snahy vést dialog s centrální vládou, kdy ostrovy jednají víc jako celek než veřejné subjekty. Pandemie COVID-19 ukázala, že všechny ostrovy, jak konstituční země, tak BES ostrovy, jsou stále závislé na Nizozemsku. Odhalilo se tak mnoho elementů, které je třeba vyřešit, zdali ostrovy chtějí pokračovat v evoluci své vlastní správy, potažmo dosáhnouti nezávislosti. COVID-19 přiměl Karibské ostrovy více kooperovat s Nizozemskem a dát určité nacionalistické tendence stranou, ostrovní představitelé se tak nejdříve chtějí vyrovnat s dopady krize a poté kdyžtak znovuotevřít debaty o nacionalismu a sounáležitosti. Z první kategorie ostrovů nynější administrativa nejvíce vyhovuje Sabě a Sv. Eustach s Bonaire chtějí spíše jednat kvůli neupadajícím dopadům pandemie, s tím, že Sv. Eustach má nakročeno k podobnému postoji vůči Haagu jako Saba. Bonaire se především potřebuje rychle dostat ze své situace s chudobou, která je na ostrově velmi špatná. Mezi konstitučními zeměmi se dnešní administrativy nejvíce těší Aruba, jelikož je ve statusu aparte déle než ostatní ostrovy, a i přes korupční skandály má s Nizozemskem nejlepší vztahy. Sint Maarten s Curaçaem jsou víc kritičtí než Aruba, s tím, že Sint Maarten je i daleko hlasitější o tématu totální nezávislosti než Curaçao, či Aruba. Nicméně na jaře 2023 dosáhly země Nizozemského království jistých dohod s ohledem na budoucí reformy, a tak se vyostřené názory na chod administrativy pomalu vytrácí. Administrativu a její chod tak ovlivňuje několik faktorů, včetně identity lidí, ekonomického indexu na ostrovech, kultury, místní politiky atd.

Bibliografie

Alders, Arxen A. (2015). *Obstacles to 'Good Governance' in the Dutch Caribbean* [diplomová práce] (Utrecht: Utrecht University).

Allen, Rose Mary (2010). The Complexity of National Identity Construction in Curaçao, Dutch Caribbean. *European Review of Latin American and Caribbean Studies* 89, s. 117-125.

Anderson, William A. – Dynes, Russell R. eds. (1979). *Social Movements Violence and Change*. (Columbus: Ohio State University Press).

Blakely, Allison (1998). Historical Ties among Suriname, the Netherlands Antilles, Aruba, and the Netherlands. *Callaloo* 21 (3), s. 472-478.

Bonaire the Reporter (2006). Flotsam and Jetsam. *Bonaire the Reporter* 13 (38), s. 2.

Bonaire the Reporter (2015). The Bonaire Referendum for Dummies. *Bonaire the Reporter* 22 (22), s. 4.

Bonaire Vandaag (2011). Manifestation against situation on Bonaire after constitutional changes. *Bonaire Vandaag*. 6. 9. 2011 (<https://web.archive.org/web/20111113030251/http://www.bonairevandaag.com/manifestatie-tegen-situatie-op-bonaire-na-staatkundige-veranderingen.html>, 8. 3. 2023).

Broekhuijse, Irene – Hirsch Ballin, Ernst - Ranchordás, Sofia (2020). The Constitutions of the Dutch Caribbean: A Study of the Countries of Aruba, Curacao and Sint Maarten and the Public Entities of Bonaire, Sint Eustatius and Saba. In: Albert, Richard – O'Brien, Derek et al., *The Oxford Handbook of Caribbean Constitutions* (Oxford: Oxford University Press).

CoJeCo (2000). Generální stavy Nizozemí. *Cojeco.cz*. 14. 3. 2000 (<https://www.cojeco.cz/generalni-stavy-nizozemi>, 12. 2. 2023).

Cox, Kerri – de Kort, Rendell E. – Leeffers, Stefan – Boyer, Mary (2022). Small Caribbean islands with big COVID-19 impacts. *World Bank Blogs*. 31. 1. 2022 (https://blogs.worldbank.org/latinamerica/small-caribbean-islands-big-covid-19-impacts?fbclid=IwAR0hC1_ORv1I9hb5A64X-Zw9g7G3cJXKh8CXcmxIKUWvTRJTi2kIHvDBVHs, 14. 3. 2023).

de Jong, Hendrik G. (1989). Aruba: A Separate 'Country' within the Kingdom of the Netherlands on its Way to Independence. *Netherlands Yearbook of International Law* 20, s. 71-89.

de Jong, Lammert (2005). Extended Statehood In The Caribbean - The Kingdom Of The Netherlands. A Not So Perfect Union With The Netherlands Antilles And Aruba. *Rozenberg Quarterly*. 2005 (<https://rozenbergquarterly.com/extended-statehood-the-kingdom-of-the-netherlands-a-not-so-perfect-union-with-the-netherlands-antilles-and-aruba/>, 21. 2. 2023).

Dutch Caribbean Legal Portal (2016). Pechtold: Good governance, but also more respect is key. *Dutch Caribbean Legal Portal*. 22. 11. 2016 (<http://www.dutchcaribbeanlegalportal.com/news/latest-news/7498-pechtold-good-governance-but-also-more-respect-is-key>, 26. 2. 2023).

DutchNews.nl (2006). Curacao rejects deal with NL. *DutchNews.nl*. 29. 11. 2006 (https://www.dutchnews.nl/news/2006/11/curacao_rejects_deal_with_nl/, 2. 3. 2023).

DutchNews.nl. (2022). Bonaire consumer organisation takes Dutch state to court over 'grinding poverty'. *DutchNews.nl*. 7. 7. 2022

- (<https://www.dutchnews.nl/news/2022/07/bonaire-consumer-organisation-takes-dutch-state-to-court-over-grinding-poverty/?fbclid=IwAR08jVg3E-g1ttJdakrotfRD2jps6ktxjecjJ2VaGcYLfrVNA9vutCTqXt4>, 14. 3. 2023).
- Eckkrammer, Eva M. (2007). Papiamentu, Cultural Resistance, and Socio-cultural Challenges: The ABC Islands in a Nutshell. *Journal of Caribbean Literatures* 5 (1), s. 73-93.
- Eerste Kamer (2006). Senate demands clarity about Antilles from Minister Pechtold. *eerstekamer.nl*. 15. 2. 2006 (<https://eerstekamer.nl/9370000/1/j9vkvfj6b325az/vh85ode8txzg>, 28. 2. 2023).
- Eerste Kamer (2010). BES Money System Act. *eerstekamer.nl*. 18. 11. 2009 (https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/32217_wet_geldstelsel_bes, 7. 3. 2023).
- Emmer, Pieter C. (2014). The Rise and Decline of the Dutch Atlantic, 1600–1800. In: Oostindie, Gert – Roitman, Jessica V. et al., *Dutch Atlantic Connections, 1680-1800* (Leiden: Brill) s. 339-356.
- Emmer, Pieter C. (2020). The Caribbean. In: Emmer, Pieter C. – Gommans, Jos J. L. et al., *The Dutch Overseas Empire, 1600–1800* (Cambridge: Cambridge University Press), s. 144-183.
- Evertsz-Ipcedencia, Nathaly – Severijne, Marit (2020). Bonaire ten years a municipality of the Netherlands: a decade of protests. *Caribbean Network*. 11. 10. 2020 (<https://caribischnetwerk.ntr.nl/2020/10/11/bonaire-tien-jaar-een-gemeente-van-nederland-eeen-decennium-van-protesten/>, 12. 3. 2023).
- FATF (2014). Mutual Evaluation of the Aruba, Kingdom of the Netherlands: 8th Follow-up Report. 14. 2. 2014, s. 3-8.
- Freeman, Kathleen T. (nedatováno). Netherlands Antilles. *aacrao.org*. (<https://www.aacrao.org/edge/country/netherlands-antilles>, 12. 2. 2023).
- Geology.com (nedatováno). Leeward and Windward Islands. *Geology.com*. (<https://geology.com/world/windward-islands-leeward-islands.shtml>, 12. 2. 2023).
- Gibbs, Natasha (2018). Franssen: Situation St. Eustatius resembles a coup d'état. *Caribbean Network*. 6. 2. 2018 (<https://caribischnetwerk.ntr.nl/2018/02/06/franssen-situatie-sint-eustatius-lijkt-op-eeen-staatsgreep/>, 10. 3. 2023).
- Goede, Miguel (2011). The Dynamics of Organizational Change in Small Developing Islands: The Case of Curaçao. *Caribbean Studies* 39 (1/2), s. 139-167.
- Government of the Netherlands (nedatováno). Governance of Bonaire, St Eustatius and Saba. *government.nl*. (<https://www.government.nl/topics/caribbean-parts-of-the-kingdom/governance-of-bonaire-st-eustatius-and-saba>, 10. 3. 2023).
- Government of the Netherlands (nedatováno). Governance of Aruba, Curaçao and St Maarten. *government.nl*. (<https://www.government.nl/topics/caribbean-parts-of-the-kingdom/governance-of-aruba-curacao-and-st-maarten>, 28. 3. 2023).
- Government of the Netherlands (nedatováno). Relationship between government and parliament. *government.nl*. (<https://www.government.nl/topics/parliament/relationship-between-government-and-parliament>, 7. 3. 2023).

- Government of Sint Maarten (2010). About the Government of Sint Maarten. *Government of Sint Maarten*. 10. 2010 (<http://www.sintmaartengov.org/government/Pages/About-the-Government-of-Sint-Maarten.aspx>, 27. 3. 2023).
- Hassan, Adnan (2020). For many Dutch, Bonaireans don't really exist. *BES Reporter*. 10. 9. 2022 (https://bes-reporter.com/for-many-dutch-bonaireans-dont-really-exist/?fbclid=IwAR2GSabXA1Hi5A1sAb8R1_BVUIc0spNWg5vdTbTcSwgcH8kkuo6MFqFmSUg, 12. 3. 2023).
- Henni, Janine (2023). Dutch Royal Family Faces Protest During Caribbean Tour — Like Kate Middleton and Prince William. *People*. 2. 2. 2023 (<https://people.com/royals/dutch-royals-protest-caribbean-tour-kate-middleton-prince-william/>, 14. 3. 2023).
- Henry, Esther (2018). Protest against Dutch intervention on St. Eustatius. *Caribbean Network*. 8. 2. 2018 (<https://caribischnetwerk.ntr.nl/2018/02/08/protest-tegen-nederlandse-interventie-op-sint-eustatius/>, 11. 3. 2023).
- Het Parool (2007). Akkoord over opdeling Antillen. *Het Parool*. 13. 2. 2007 (<https://www.parool.nl/nieuws/akkoord-over-opdeling-antillen~b146c549/>, 2. 3. 2023).
- Historiadiaruba.aw (nedatováno). The History of Aruba. *Historiadiaruba.aw* (http://www.historiadiaruba.aw/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1, 18. 2. 2023).
- Hoefte, Rosemarijn. (1996). Thrust Together: The Netherlands Relationship with Its Caribbean Partners. *Journal of Interamerican Studies and World Affairs* 38 (4), s. 35-54.
- In-Aruba.com (2013). History of Aruba, Independence. *In-Aruba.com*. 10. 7. 2013 (<https://www.in-aruba.com/382-history-of-aruba-independence>, 18. 2. 2023).
- International Monetary Fund (2008). Kingdom of the Netherlands—Netherlands Antilles: Staff Report for the 2008 Article IV Consultation—Informational Annex. *Kingdom of the Netherlands: Netherlands Antilles: 2008 Article IV Consultation: Staff Report; Public Information Notice on the Executive Board Discussion; and Statement by the Executive Director for the Kingdom of the Netherlands: Netherlands Antilles* 2008 (315), s. 42.
- LoopNews (2022). Dutch islands reach agreement on Draft Consensus Kingdom Law. *LoopNews*. 9. 2. 2022 (<https://caribbean.loopnews.com/content/dutch-islands-reach-agreement-draft-consensus-kingdom-law>, 1. 4. 2023).
- LoopNews (2023). Aruba, Curaçao and Sint Maarten agree on new Mutual Regulation. *LoopNews*. 5. 3. 2023 (<https://caribbean.loopnews.com/content/aruba-curacao-and-sint-maarten-agree-new-mutual-regulation>, 2. 4. 2023).
- Mentens, Jean (2009). Antilles canceled on 10-10-10. *de Volkskrant*. 1. 10. 2009 (https://web.archive.org/web/20091004003104/https://www.volkskrant.nl/binnenland/article1296407.ece/Antillen_opgeheven_op_10-10-10, 5. 3. 2023).
- MinBZK (2008). Aruba and the Netherlands Antilles. *MiniBZK*. 7. 2. 2008 (<https://web.archive.org/web/20080217222203/http://www.minbzk.nl/bzk2006uk/subjects/aruba-and-the>, 16. 2. 2023).

- NOS (2023). 120 million euros to Curaçao, Aruba and Sint Maarten for reforms. *NOS*. 4. 4. 2023 (<https://nos.nl/artikel/2470175-120-miljoen-euro-naar-curacao-aruba-en-sint-maarten-voor-hervormingen>, 5. 4. 2023).
- NOS Journaal (2006). Historic agreement on Antilles. *NOS Journaal*. 11. 2. 2006 (https://web.archive.org/web/20081029004508/http://www.nos.nl/nosjournaal/artikelen/2006/11/2/021106_antillen.html, 1. 3. 2023).
- NRC Handelsblad (2009). Saba threatens to secede from Dutch Antilles. *NRC Handelsblad*. 1. 9. 2009 (https://web.archive.org/web/20091005060426/http://www.nrc.nl/international/article2345809.ece/Saba_threatens_to_secede_from_Dutch_Antilles, 5. 3. 2023).
- Odegard, Erik (2019). Recapitalization or Reform? The Bankruptcy of the First Dutch West India Company and the Formation of the Second West India Company, 1674. *Itinerario* 43 (1), s. 88-106.
- Oostindie, Gert (2011). *Imagining Colonialism. In Postcolonial Netherlands*. (Amsterdam: Amsterdam University Press).
- Oostindie, Gert – Klinkers, Inge eds. (2001). *The Kingdom in the Caribbean; A concise history of Dutch decolonization policy, 1940-2000*. (Amsterdam: Amsterdam University Press).
- Oostindie, Gert – Klinkers, Inge eds. (2003). *Decolonising the Caribbean: Dutch Policies in a Comparative Perspective*. (Amsterdam: Amsterdam University Press).
- Oostindie, Gert – Paasman, Bert (1998). Dutch Attitudes towards Colonial Empires, Indigenous Cultures, and Slaves. *Eighteenth-Century Studies* 31 (3), s. 349-355.
- Oostindie, Gert – Veenendaal, Wouter (2017). Head versus heart: The ambiguities of non-sovereignty in the Dutch Caribbean. *Regional & Federal Studies* 28 (1), s. 25-45.
- Overheid.nl (2006). Royal Decree of March 3, 1951, containing the island regulation of the Netherlands Antilles. *Overheid.nl*. 22. 7. 2006 (<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR7402/1>, 16. 2. 2023).
- Pearl FM (2008). Sarah briefing the press on her return from the Round Table Conference at the Princess Juliana Inter. *Pearl FM*. 17. 12. 2008 (<http://pearlradio.sx/2008/12/17/sarah-briefing-the-press-on-her-return-from-the-round-table-conference-at-the-princess-juliana-inter/>, 3. 3. 2023).
- Raad van State (nedatováno). The Council of State. *raadvanstate.nl*. (<https://www.raadvanstate.nl/talen/artikel/>, 1. 3. 2023).
- Raeside, Rob (2010). Status of the Netherlands Antilles. *Fotw.info*. 2010 (https://www.fotw.info/flags/an_stat.html, 1. 3. 2023).
- Rasmussen, Scott (2009). The Right to Self-Determination and Post-Colonial Governance: The Case of the Netherlands Antilles and Aruba. *International Journal of Legal Information* 37 (1), s. 176-180.
- Rijksdienst Caribisch Nederland (nedatováno). Home. *rijksdienstcn.com*. (<https://english.rijksdienstcn.com/>, 7. 3. 2023).

Roitman, Jessica V. (2016). Land of hope and dreams: Slavery and abolition in the Dutch Leeward islands, 1825–1865. *Slavery & Abolition* 37 (2), s. 375-398.

Romero, Simon (2010). A Language Thrives in Its Caribbean Home. *The New York Times*. 5. 7. 2010 (<https://www.nytimes.com/2010/07/05/world/americas/05curacao.html>, 15. 2. 2023).

Rosheuvel, Dennis A. (2005). *The future of the Netherlands Antilles in a constitutional relationship*. (Leiden: Leiden University Press).

Royal House of the Netherlands (nedatováno). Charter for the Kingdom of the Netherlands. *royal-house.nl*. (<https://www.royal-house.nl/topics/legislation/charter-for-the-kingdom-of-the-netherlands>, 16. 2. 2023).

Samson, John (2017). St. Eustatius wants the International Court of Justice to enforce autonomy. *Caribbean Network*. 9. 2. 2017 <https://caribbeannetwork.ntr.nl/2017/02/09/st-eustatius-wants-the-international-court-of-justice-to-enforce-autonomy/>, 10. 3. 2023).

Samson, John (2018). Dutch cabinet takes over administration St. Eustatius. *Caribbean Network*. 5. 2. 2018 (<https://caribischnetwerk.ntr.nl/2018/02/05/nederlandse-kabinet-neemt-bestuur-sint-eustatius-over/>, 10. 3. 2023).

Samson, John (2020). Saba receives 1.5 million from The Hague to absorb the blows of the corona crisis. *Caribbean Network*. 6. 11. 2020 (<https://caribischnetwerk.ntr.nl/2020/11/06/saba-krijgt-15-miljoen-van-den-haag-om-klappen-coronacrisis-op-te-vangen/>, 11. 3. 2023).

Severijnse, Marit – Evertsz, Nathaly (2023). Election day on Bonaire: „People mainly vote for personal promises”. *Caribbean Network*. 15. 3. 2023 (<https://caribischnetwerk.ntr.nl/2023/03/15/verkiezingsdag-op-bonaire-mensen-stemmen-vooral-om-persoonlijke-beloften/>, 14. 3. 2023).

Schiels, Chelsea (2016). “This is the Soul of Aruba Speaking”: The 1951 Campo Alegre Protest and Insular Identity on Aruba. *Nieuwe West-Indische Gids* 90 (3–4), s. 195-224.

Statiagovernment.com (nedatováno). Governance. *statiagovernment.com*. (<https://www.statiagovernment.com/governance>, 11. 3. 2023).

StatLine (2023). Caribbean Netherlands; population development, births, deaths and migration. *StatLine*. 17. 3. 2023 (<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83774NED/table?ts=1663134216890>, 8. 3. 2023.)

StMaartenNews.com (2022). The trouble with dualism in St. Maarten (and in the Netherlands). *StMaartenNews.com*. 10. 2. 2022 (<https://stmaartennews.com/reviews/the-trouble-with-dualism-in-st-maarten-and-in-the-netherlands/>, 30. 3. 2023)

Sudd.ch (1977). Aruba, March 25, 1977: Independence / remaining in the Netherlands Antilles. *Database and Search Engine for Direct Democracy*. 25. 3. 1977 (<https://www.sudd.ch/event.php?lang=en&id=aw011977>, 18. 2. 2023).

Sudd.ch (2000). St. Martin (Netherlands Antilles), June 23, 2000: Status. *Database and Search Engine for Direct Democracy*. 23. 6. 2000 (<https://www.sudd.ch/event.php?id=an012000>, 25. 2. 2023).

Sudd.ch (2004). Bonaire (Netherlands Antilles), September 10, 2004: Status. *Database and Search Engine for Direct Democracy*. 10. 9. 2004 (https://www-sudd-ch.translate.google/event.php?lang=de&id=an012004&_x_tr_sl=auto&_x_tr_tl=en&_x_tr_hl=en, 25. 2. 2023).

Sudd.ch (2004). Saba (Netherlands Antilles), November 5, 2004: Status. *Database and Search Engine for Direct Democracy*. 5. 11. 2004 (<https://www.sudd.ch/event.php?lang=en&id=an022004>, 25. 2. 2023).

Sudd.ch (2005). Curaçao (Netherlands Antilles), April 8, 2005: Status. *Database and Search Engine for Direct Democracy*. 8. 4. 2005 (https://sudd-ch.translate.google/event.php?lang=de&id=an012005&_x_tr_sl=auto&_x_tr_tl=fr&_x_tr_hl=fr, 25. 2. 2023).

Sudd.ch (2005). St. Eustatius (Netherlands Antilles), April 8, 2005: Status. *Database and Search Engine for Direct Democracy*. 8. 4. 2005 (https://www-sudd-ch.translate.google/event.php?id=an022005&_x_tr_sl=auto&_x_tr_tl=en&_x_tr_hl=en, 25. 2. 2023).

Sudd.ch (2010). Bonaire, December 17, 2010: Conversion to a municipality of the Netherlands. *Database and Search Engine for Direct Democracy*. 17. 12. 2010 (<https://www.sudd.ch/event.php?lang=en&id=bq012010>, 2. 3. 2023).

The Daily Herald (2022). Van Putten calls for reset relationship between The Hague and Oranjestad. *The Daily Herald*. 2. 3. 2022 (<https://www.thedailyherald.sx/islands/van-putten-calls-for-reset-relationship-between-the-hague-and-oranjestad>, 11. 3. 2023).

The Daily Herald (2023). 'Kingdom does not work', state some of St. Maarten delegation. *The Daily Herald*. 3. 3. 2023 (<https://www.thedailyherald.sx/islands/kingdom-does-not-work-state-some-of-st-maarten-delegation>, 1. 4. 2023).

The Governor of Sint Maarten (nedatováno). Authorities of the Governor. *kabgsxm.com*. (<http://www.kabgsxm.com/governor-powers.aspx?language=EN>, 28. 3. 2023).

Tromp, Emsley D (2007). [mluvený projev] 8. 11. 2007 (Prezident Banky Nizozemských Antil).

Turner, Kernan (1991). Prosperous Isle of Aruba Puts Independence on Hold: Caribbean: After six-year climb out of economic doldrums, tourist nation decides the time is not ripe for a break with the Netherlands. *Los Angeles Times*. 4. 8. 1991 (<https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1991-08-04-mn-198-story.html>, 20. 2. 2023).

Tweede Kamer (nedatováno). IPKO. *tweedekamer.nl*. (<https://www.tweedekamer.nl/kamerleden-en-commissies/commissies/koninkrijksrelaties/ipko>, 4. 4. 2023).

Ústavní zákon č. 7/1983 Sb., *Ústava Nizozemského království*, čl. 134.

Van Buren, Martin (2022). The Rise and Fall of New Netherland. *National Park Service*. 10. 7. 2022 (<https://www.nps.gov/mava/learn/historyculture/new-netherland.htm>, 10. 2. 2023).

van der Pijl, Yvon – Guadeloupe, Francio (2015). Imagining the Nation in the Classroom: Belonging and Nationness in the Dutch Caribbean. *European Review of Latin American and Caribbean Studies* (98), s. 87–98.

Veenendaal, Wouter P. (2016). The Ties that Bind. *New West Indian Guide* 90 (3-4), s. 257-279.

Veenendaal, Wouter P. (2015). The Dutch Caribbean Municipalities in Comparative Perspective. *Island Studies Journal* 10 (1), s. 15-30.

Yap, Kioe Sh. (nedatováno). What is Good Governance?. *United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific*. (<https://www.unescap.org/sites/default/files/good-governance.pdf>, 8. 3. 2023).